

Muntanya

www.cec.cat

ANY 136 • JUNY 2012

900

EXPLORANT EL DOLPO

Unes muntanyes
ancorades en el temps

SENDERISME

Adlerweg,
l'alta ruta del Tirol

ESCALADA

Àustria:
trilogia en VI grau

EXCURSIONISME

De la serra del Montsià
al delta de l'Ebre

TRAVESSADES

La Transpirinenca

CAIAC DE MAR

Les costes del massís
de Garraf

3,95 €

9 770212 211006

Beyond Power...
Intelligence

Petzl, líder mundial d'il·luminació mans lliures, anuncia el llançament de la llanterna frontal **NAO**. Amb la nova tecnologia **REACTIVE LIGHTING** (il·luminació autoadaptable), la **NAO** és la primera llanterna frontal que regula automàticament la intensitat d'il·luminació i el feix lluminós segons les necessitats de l'usuari. La tecnologia **REACTIVE LIGHTING** representa un salt endavant en la il·luminació mans lliures, cosa que permet a l'usuari que pugui concentrar-se en la seva activitat, alhora que el seu frontal es regula contínuament, instantàniament i imperceptiblement.

www.petzl.com

Vídeo explicatiu: petzl.com/NAO

COMPANYIA DE GUIES ESCOLA DE MUNTANYA

deixa't guiar...
nosaltres et portem

Per assolir els teus reptes.
per seguretat, per aprendre,
per comoditat.

CEC

Més de 100 anys d'experiència
Assegurança inclosa en totes les activitats
FES-TE'N SOCI

www.cec.cat
escola@cec.cat

tel. 933 152 311
guies@cec.cat

Muntanya

Edita

Centre Excursionista de Catalunya
Paradis, 10-12
08002 Barcelona
Telèfon: 933 152 311
Fax: 933 151 408
revista.muntanya@cec.cat

Director

Ferran Alexandri
ferran.muntanya@cec.cat

Secretari de Redacció

Ernest Godó
ernest.muntanya@cec.cat

Consell de Redacció

Ton Barnils, Jordi Bernat, Joan Campañà, David Mengual, Enric Nosàs, Pau Quesada, Roger Rovira, Josep M. Sala, Carol Torres

Edició i correcció

Estudi Ferran Alexandri

Disseny i maquetació

Estudi Toni Ingles
www.toni-ingles.com

Cartografia

Albert Martínez

Publicitat i subscripcions

Telèfon: 933 152 311

Distribució a llibreries

Revista Altaïr, S.L.
Telèfon: 933 208 648

Impressió

CEVAGRAF, SCCL
IMPRÈS EN PAPER ECOLÒGIC

Dipòsit legal: B-545-1958
ISSN: 0212-2111

La revista *Muntanya* respecta les opinions expressades a través dels articles dels seus col·laboradors, però no les comparteix necessàriament, fent propis només els continguts de l'editorial.

El Centre Excursionista de Catalunya, a l'efecte previst en l'article 32.1, paràgraf segon del TRLPI vigent, s'oposa expressament a què qualsevol de les pàgines de la revista *Muntanya*, o una part d'aquestes pàgines, siguin utilitzades per a la realització de revistes de premsa.

Qualsevol acte d'explotació (reproducció, distribució, comunicació pública, posada a disposició, etc.) de la totalitat o d'una part de les pàgines de la revista *Muntanya*, requerirà l'autorització oportuna, que serà concedida per CEDRO (www.cedro.org).

Associació de Publicacions
Periòdiques en Català

Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència

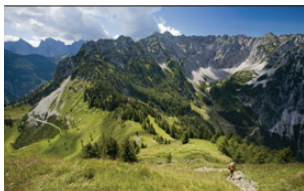
Bloc de Muntanya
www.revistamuntanya.wordpress.com

Muntanya

ANY 136 • JUNY 2012 900

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA
Club Alpí Català

8 Adlerweg, l'alta ruta del Tirol

Ferran Alexandri

Una proposta per recórrer el tram inicial del camí de l'Àguila (Adlerweg), envoltant el muntanyam del Wilder Kaiser, a la regió de Kufstein, a través dels paisatges més solitaris i poc freqüentats del Tirol austríac.

20 Tirol, una trilogia del VI grau

Armand Ballart

La millor descripció de ressenyes d'escalada en els tres massissos més rellevants d'Àustria: el Wilder Kaiser, Karwendel i Wetterstein, un santuari obligat per a tots els romàntics de l'escalada de dificultat.

30 De la serra del Montsià al delta de l'Ebre

Alfred Montserrat

Una excursió magnífica pel GR 92 que travessa la serra del Montsià, d'Ulldecona a Sant Carles de la Ràpita, passant per la Foradada, des d'on es gaudeix d'una panoràmica excel·lent de la plana del delta de l'Ebre.

40 Dietari de la Transpirinena.

Primera part

Ton Barnils Carrera

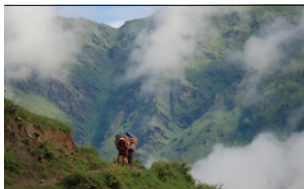
Aquest article descriu d'una manera diferent i original les primeres etapes de l'alta ruta clàssica del Pirineu, entre l'Atlàntic i la Mediterrània.

52 Les costes del Garraf amb caiac de mar

Roger Rovira

Les costes del massís de Garraf ofereixen indrets molt interessants per fer excursions amb caiac de mar, per un litoral rocós de primera magnitud i un espai natural ben preservat.

58 Explorant el Dolpo. En el centre del monso

Toni Salas

La regió del Dolpo al Nepal es va donar a conèixer l'any 1989 quan una expedició espanyola s'hi endinsà. Van descobrir-hi una cultura aïllada i immersa encara en els costums medievals.

SECCIONS 4 Editorial 5 La motxilla de muntanya

68 Publicacions 70 Crònica alpina 72 Vies d'escalada 76 L'excursió del mes
78 Noticiari 82 Els arxius del CEC

Pla estratègic de l'esport a Barcelona

El nou equip municipal ha decidit revisar el pla estratègic de l'esport a la ciutat de Barcelona, tenint com a punt de partida el pla que es va elaborar l'any 2003.

Sobre aquesta base s'ha fet una anàlisi per part de diferents ens esportius, tant públics com privats, per analitzar el que s'havia assolit i quins dèficits en dimensions diferents de l'esport a la ciutat quedaven encara per resoldre.

El Centre Excursionista de Catalunya fou convidat a participar en aquesta anàlisi, en l'apartat de clubs, i també fou convidat a la primera sessió plenària que se celebrà el dia 9 de març, on diversos clubs i altres estaments relacionats amb l'esport hi van aportar també la seva visió de futur.

Aquest treball ha de continuar en els propers mesos un cop també s'hagin definit les línies estratègiques per part de la regidora d'esports, la Sra. Maite Fandos.

EMCEC

Crec que és molt important aquesta participació en la concepció d'aquest pla per la importància que té l'esport en la nostra ciutat i per la contribució que fa l'esport a la ciutadania en molts aspectes tant professionals, econòmics i de salut.

És evident que la situació econòmica que vivim, i que tindrà una durada important en el temps, afecta a la formulació d'aquest pla, que contempla la possibilitat que la nostra ciutat torni a ser seu olímpica.

Les paraules del mateix alcalde, el Sr. Xavier Trias, van posar de relleu que el sol fet d'aspirar a aquest repte ja comporta competir amb altres ciutats i la competició en si mateixa és bona perquè ens ajuda a millorar.

El Centre Excursionista de Catalunya ha estat pioner en molts dels esdeveniments esportius del nostre país, però també de la ciutat, i ara volem seguir en el camí de ser els millors.

Josep M. Puente

President del Centre Excursionista de Catalunya

▲
DIRECTOR
DE MUNTANYA

900 números de la revista del CEC

En l'edició del mes de juny de la revista *Muntanya* arribem al número 900. El primer número de *Muntanya*, escrit totalment en català, va publicar-se l'abril de 1970 (amb el núm. 648), perquè la revista ja existia abans en castellà (*Montaña*), concretament des de 1946, i suposava la continuació del *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, que havia començat a publicar-se el 1891, però que s'havia suspès durant la guerra civil. La suma de totes aquestes capçaleres han fet possible 900 números de publicacions dedicades a la muntanya i a l'excursionisme, fet que caracteritza el CEC no només com l'entitat més antiga, sinó també la que més ha divulgat sobre l'excursionisme en tots els seus vessants.

Encetem també aquest número 900 amb una bona novetat: l'augment d'un plec de 16 pàgines més, cosa que ens permet de publicar més treballs i més informació en la nostra revista, que enguany, per raons editorials, ha esdevingut trimestral.

Ferran Alexandri

TONI SALAS

Foto de portada: Nòmada de la regió del Dolpo (Nepal).

LA COLUMNA

¿Cap on va l'excursionisme?

Per Carles Pujol

Avui, o ahir, no ho sé pas, m'han dit d'escriure un article de fons per a la revista *Muntanya*. Bé, aquí va un pensament: jo sóc pintor i una mica muntanyenc o un muntanyenc una mica pintor, perquè a vegades, quan passejo per la natura, em venen ganes de parlar, gairebé com va dir Shakespeare a *El vostre gust*, «quan una dona pensa sempre parla». Potser seguint el pensament del dramaturg, i assajant un punt de metamorfosi o solidaritat amb el poeta, penso i parlo constantment, de manera que tot seguit cito allò d'Oscar Wilde: «Una cosa de la natura esdevé molt més bonica si ens recorda una cosa de l'art, però una cosa de l'art no guanya cap veritable bellesa recordant-nos una cosa de la natura». Per resumir va concloure: «La naturalesa copia de l'art».

L'art és inventat i gaudit pels homes. Això, per tant, pot significar que, tot posant un mirall a la natura, podem pensar que, pensant en l'art, la natura es «reinventa» per a nosaltres en veure-la com a art. Més frases: «La natura pot ser art per a l'artista, però ella no és art ni és artista» (frase dita pel pintor Emil Nolde). «L'art és art perquè no és la natura» (del filòsof Goethe). Com es pot comprovar, aquestes reflexions pertanyen a gent sensible del segle XIX.

Seguim posant fites al món, i el romanticisme n'és una, potser el punt de partida de la descoberta de la natura i les ganes d'anar a la muntanya i a la vegada de la relació muntanya-natura i, arribant al nostre context contemporani, comprovem l'observació fàcil que el món es mou en un context capitalista i, per tant, el món de l'excursionisme ha estat absorbit per aquest sistema segons els seus principis. Conseqüentment l'ha transformat de forma que aquest estadi es converteixi una vegada més en un modus operandi de tours de viatges i competicions que porten una desmesurada massificació (si no, el negoci queda curt), tot obrint una caixa de Pandora de conseqüències inimaginables (control de les valls, rutes, hotels, xarxa de carreteres per a l'accés ràpid) que duen cap a una paradoxa que explicaré en forma d'anècdota.

Una vegada un home caminava amb un calçat no apropiat per la muntanya i un guarda, tal com mana el reglament, li va posar una multa i el va escridassar. Més tard, ja a la vall, el guarda el va trobar assistint a una conferència

que l'home pronunciava. Era Sir Edmund Hillary. Vull dir que mentre uns no poden accedir a la muntanya ni a les valls sense grans inversions i dissenys, els altres amb grans equips, sí; i malgrat la modernitat dels equips, molt sovint per falta de preparació, incrementen el nombre d'accidents i rescats amb helicòpter.

Això sí, itot molt de pressa, molt de pressa!, ja que cal canviar l'equip cada vegada. Tant de pressa com podríem llegir al *Ramayana* de Valmiki: «el viatge és més ràpid que el pensament», i jo em pregunto, al capdavall, ¿cap on?

MATHIAS SCHAR

El camp base de l'Everest, ple d'expedicionaris.

FE D'ERRADES

A la pàgina 60 del nº 899 de la revista *Muntanya*, a l'entrada de l'entrevista de Carles Pujol, ha desaparegut una frase. On hi deia: «però també en els principals centres i museus estat professor (...)» hi havia d'haver dit «però també en els principals museus d'art contemporani de Catalunya i de l'Estat espanyol. També ha estat professor (...)».

A la pàgina 23, el peu de la foto superior és inexacte, ja que no es tracta d'un curs d'esquí de fons de l'Escola de Muntanya del CEC, sinó d'una imatge de Tuixent-la Vansa cedida per la mancomunitat d'estacions d'esquí nòrdic; així mateix, el crèdit de la foto és WWW.TOTNORDIC.COM. Al mateix article, a la pàgina 25, a la taula d'estacions d'esquí de fons de Catalunya, Andorra i Catalunya del Nord, ha desaparegut del llistat l'estació de Sant Joan de l'Erm; hi hauria d'haver constatat:

LES ESTACIONS D'ESQUÍ DE FONS DE CATALUNYA, ANDORRA I CATALUNYA DEL NORD			lloguer de material escola d'esquí bar restaurant al·lotjament					Web
Situació	Estació	Altitud						
Alt Urgell	Sant Joan de l'Erm Refugi de la Basseta	1.722 m	●	●	●	●	●	www.santjoandelerm.com/santj.html

INTERNET

MUNTANYA ON-LINE

La revista *Muntanya* ha començat a publicar en línia les seves edicions antigues a través de l'Issuu Muntanya:

<http://issuu.com/muntanya>

Issuu és un servei en línia que permet la visualització de material digitalitzat electrònicament, com ara llibres, revistes, diaris i altres mitjans impresos. El material penjat en aquest lloc és vist a través d'un navegador web i és fet per semblar al més possible una publicació impresa, amb un format que permet

la visualització de dues pàgines al mateix temps, com si fos un llibre o una revista oberta, amb un gir de pàgina animat. D'aquesta manera,

els lectors no han de descarregar el document per poder-lo llegir. És possible també de guardar una còpia dels documents.

NOVETATS DE MATERIAL

Motxilla d'hidratació MARATHONER

Camelbak presenta la nova sèrie Run de motxilles dissenyades per a corredors que necessiten material que respongui perfectament a les exigències de l'activitat. Dins d'aquesta sèrie destaca la motxilla-armilla MARATHONER, que proporciona a l'usuari una hidratació amb mans lliures en llargues distàncies i trail running. Feta amb teixit Diamond Ripstop 70D, destaquen la lleugeresa i la resistència. Espatllera Air Channel amb reixeta per a una transpiració assegurada. Tirants ergonòmics proveïts de dues cintes lliscants elàstiques per a la regulació pectoral i de dos compartiments regulables d'accés ràpid per a ampolletes. La construcció del sistema de tirants està pensada per assegurar-nos un màxim d'ergonomia i adaptació mil·limètrica: literalment emboliquen el tors per acompanyar els nostres moviments. Inclou de sèrie, a la zona lumbar, el dipòsit eficaç d'hidratació Antidote™ de Camelbak de 2 l.

www.camelbak.com

www.petzl.com

Casc d'escalada ELIOS

Petzl ha renovat el casc ELIOS. L'aspecte exterior de la carcassa d'ABS ha estat lleugerament actualitzat; el coixinet interior en poliestirens es prolonga fins a la part posterior del cap per absorbir encara més els impactes. També, el nou sistema d'ajustament, pel que fa a la regulació del contorn del cap; sistema de cremallera per regular l'altura; nou sistema que permet ajustar les cintes en «Y» al voltant de les orelles. Disposa d'un nou sistema de ventilació per mitjà de tapes lliscants per obrir o tancar els orificis en funció de la meteorologia. Contorn interior del cap replegable perquè ocupi menys volum a la motxilla. 100% compatible amb la pantalla de protecció VIZION. Encoixinats interiors més còmodes (es poden rentar). La indiscutible comoditat, lleugeresa i robustesa, sumades a les noves prestacions, reforcen la incomparable polivalència de l'ELIOS en escalada, alpinisme, espeleologia, via ferrada, descens de barrancs... Disponible en 2 talles. Pes: 300 g (talla 1), 330 g (talla 2).

PEAKFREAK LOW OUTDRY

Per moure's ràpidament

Sabatilles ultralleugeres dissenyades per a qualsevol terreny. Aquest producte és ideal per a activitats de velocitat o curses de senderisme. Sistema revolucionari d'ajustament de taló Techlite™ Fit de dues densitats. La confecció de l'empenya presenta un material resistent a l'abració combinat amb una malla corporal transpirable i impermeable. La mitja sola és Techlite™ FluidFrame™ amb tres densitats diferents, que proporciona estabilitat i fixació; la sola és de cautxú Omni-Grip™ amb zona d'impacte al taló. Dibuixos d'agafada varis per a tracció en superfícies diferents.

www.columbiapressroom.com

*Pujant al cim Heuberg,
amb la serralada del
Wilder Kaiser al fons.*

Adlerweg

L'ALTA RUTA DEL TIROL

Text de **Ferran Alexandri**
Fotografia de **Roger Rovira**

Una proposta per recórrer el tram inicial del camí de l'Àguila, envoltant el majestuós Wilder Kaiser (2.344 m), des de Walchsee, per acabar a Kufstein, la segona vila del Tirol austríac.

En les ales de l'àguila

L'Adlerweg o camí de l'Àguila és una ruta d'alta muntanya que travessa tot el Tirol. L'itinerari en conjunt representa la silueta d'una àguila amb les ales esteses per tot el país, on el cap és un recorregut circular a la capital, Innsbruck. Les rutes regionals condueixen cap a les valls transversals del riu Inn, com Zillertal o Ötztal, al sud, o bé cap a l'est, a la regió del Kaiserwinkl, a la punta de l'ala, inici del nostre itinerari.

Es tracta d'una ruta molt diversa: passejades fàcils, recorreguts llargs i exigents, cims d'accés suau i puntes difícils, grans parets per a l'escalada i també les vies ferrades o zones preparades per practicar amb bicicleta de muntanya.

Aquest gran sender es va inaugurar l'any

Panoràmica de Walchsee des del pic Heuberg. La vila s'estén al voltant del famós llac.

2005. La ruta principal comprèn 31 etapes i uns 280 km. Comença a St. Johann in Tirol, al Wilder Kaiser, i a través de les muntanyes del parc de Karwendel, acaba a St. Anton am Arlberg i la vall de Lech. Però la totalitat de la ruta, amb variants alpines i rutes regionals, assoleix els 1.480 km i 126 etapes.

WALCHSEE, AL PEU DE LA GRAN SERRALADA KAISER

Walchsee pertany al districte de Kufstein, ubicada a la vall inferior de l'Inn, al nord-est d'aquesta ciutat, al Kaiserwinkl, entre el llac homònim i la serralada Kaiser. El que dóna fama a aquesta petita i disseminada vila és el llac, a l'entorn del qual s'escampa. Fa gairebé 100 ha, i a l'estiu assoleix una temperatura que pot arribar als 20°C, amb una excel·lent qualitat de l'aigua, ideal per al bany i els esports aquàtics.

La llegenda que dóna nom a l'indret és la següent. Fa molts anys, en el lloc anomenat Walch, on ara hi ha el llac (see en alemany), hi havia hagut un gran bosc. Era un bosc encantat, amb animals màgics i plantes rares. En els

extrems oposats del bosc hi vivien dos pagesos tossuts, que tots dos es pensaven que el bosc era seu. Al principi van discutir sobre això, després s'escridassaren i es barallaren i a la fi lluitaren per la propietat d'aquest bosc. Com més temps passava, la disputa es feia encara més gran, i cada vegada que es trobaven al bosc es barallaven i no volien admetre de cap manera que el bosc no era seu. En una d'aquestes conteses, de sobte el cel s'enfosquí i començà a tronar i llampegar fins que se sentí una gran explosió. Després, silenci. Quan es féu la llum, el bosc sencer havia desaparegut i en el seu lloc hi havia un gran llac. Ningú no tornà a veure mai més els dos pagesos.

El Wilder Kaiser, la serralada que s'alça bruscament damunt Walchsee, és un dels massissos més espectaculars dels Alps, caracteritzat per penya-segats escarpats i vessants de prats verds i pi de muntanya; també és una de les millors zones d'escalada i senderisme del Tirol. Forma una cadena muntanyosa de pedra calcària nua, d'altura modesta: el cim més alt és l'Ellmauer Halt, de 2.334 m.

L'ALETEIG DE L'ÀGUILA

A l'est, a prop de l'inici de l'Adlerweg, a St. Johann in Tirol, un plomall de la punta de l'ala d'aquesta majestuosa àguila va a parar a la variant de la ruta regional, i a la petita població de Walchsee, on començarà la nostra ruta. L'àguila, tota estesa, mostra la ruta al llarg de tota la seva amplada, i a l'extrem esquerre neix majestuós el llac de Walch. Aquestes rutes solen ser jornades de 6-7 hores i d'una dificultat mitjana.

Avui també fa bon dia. Tot seguit d'esmorzar iniciem la nostra caminada cap els prats alpins d'Oed, Gwirchtalm i Hageralm. Hageralm és una cabana de pastures (*alm*) on és possible de prendre vitualles. Encara tenim l'esmorzar al pap i decidim continuar. Podríem flanquejar directament les muntanyes Roßkaiser per un collet; però volem pujar al cim d'Heuberg, de tan sols 1.603 m d'altitud, la primera elevació de la serralada, i probablement gaudirem d'una vista excel·lent de Walchsee. Efectivament, mitja hora més tard, des del cim, el panorama és extraordinari per tots costats: contemplem el paisatge de la plana de Walchsee i de la serralada imponent del Kaiser.

Després ens encaminem cap a les praderies de Kleinmoosenalm, travessem un pas i fem un llarg flanqueig de tarters. Tot i que el camí està ben senyalitzat, el tarter es fa feixuc de passar, sempre cobert de les pedres despreses dels cims, fins que aconseguim la cabana de Hoc-

En un dels refugis del Tirol, acompanyats dels típics Schnapps de pera, l'amo ens fa un concert d'acordió.

halm, que vèiem tan llunyana. El dia ben assolat i la caminada llarga han començat a produir una certa fatiga. Ens aturem, doncs, una estona a Hochalm, que és una vaqueria (hi arribem cap a les 2 del migdia). Tenen cerveses, clares i begudes refrescants. De fet, a totes les cases dels prats 'alm' solen tenir unes taules per als excursionistes, amb begudes i també menjar. És perfecte. Esgotada l'aigua de les cantimplores, en posem, per després; però prenem una Flötzinger Wies'n-Radler de 0,5 l, que és el que s'ha de prendre quan es té set de veritat.

Reprenem el camí, ara suaument ascendent, cap al coll lluny de Stripsen K., llarguíssim. Uns breus instants de repòs per admirar les

moles calcàries de Wilder Kaiser. Llavors el camí descendent fins al refugi Stripsenjochhaus. Stripsenjochhaus, situat a una altitud de 1.577 m, és una casa gran, de les més antigues dels Alps. L'origen es remunta al 1899, construït però entre 1901-1902, és un refugi del Club Alpí d'Àustria (secció de Kufstein), ubicat al centre mateix de la gran serralada. Entre la dècada de 1950-1960 ha estat reconstruït, renovat i ampliat diverses vegades. La darrera renovació és de l'any 2001. Generalment està obert de mitjan maig fins a mitjan octubre, amb 50 llits i servei de bar restaurant. Per la seva ubicació ofereix nombroses possibilitats per a l'escalada en tots els nivells.

*Al fons les muntanyes
escarpades del Wilder Kaiser,
des del pic Heuberg (1.603 m).*

En arribar-hi aquesta tarda hi trobem un destacament militar fent-hi vida, entre altres excursionistes i escaladors. Fem un dinar ràpid, un *plat du jour* (massa tard, però no hem previst de menjar res abans), vigilats atentament per unes simpàtiques gralles, descarades i avesades a picotejar el que queda als plats. Comencem el descens cap a Kirchdorf i encara ens queda una hora i mitja ben bona de camí.

Durant el descens pel camí ben marcat trobem alguns corredors apressats que pugen cos-

tes amunt cap al refugi. No duen res a l'esquena, tan sols el que porten: calça curta i samarreta, de pressa, de pressa. Ens passen, arriben al refugi i ens encalquen de nou a la baixada, ens depassen i arriben abans que nosaltres, que duem un bon pas. Em costa d'entendre aquest esport: un xaval corrent amb deler, sense adonar-se del paisatge, per arribar a una meta que no té recompensa, i tornar enrere, de pressa, de pressa.

NO HI HA NINGÚ AVUI A LA MUNTANYA, HOCHALM ÉS UN LLOC ABANDONAT, FREQUENTAT NOMÉS PER ALGUNS ISARDS

L'excursió d'avui acaba a Kirchdorf. En general ha estat un dia de molt de sol i calor, que ens ha deixats ben baldats. Les caminades que travessen el pendent i el piemont són llarguíssimes, com passa als Alps. Passem la nit en les comoditats d'un hotel: sis plats de bona cuina per sopar acompanyats d'un Zweigelt, un vi negre poc comú que només podem trobar a Àustria.

L'ALÈ DE L'ÀGUILA

Avui és un dia plujós i boirós, cosa que ens fa canviar el pla de l'itinerari. Farem una passejada suau als peus del cim Scheffauer, envoltant l'Ellmauer, el lloc on hauríem d'haver arribat després d'un dia d'excursió llarga havent partit de Kirchdorf. Però el mal temps no ens permet

de fer res. Mal humor de bon matí. Agafem, doncs, un taxi fins a Scheffau, pugem fins a Bärnstatt, i comencem a remuntar el camí vers Hochalm, d'on hauríem d'haver descendit venint de la muntanya. La pujadeta, entre plugim i boira, ens ocupa gairebé dues hores, a través d'una interessant camí forestal per una fageda i un bosc d'avets. Aquest passeig ens duu fins a dalt de l'altiplà rocós del pic de Scheffauer (2.111 m). Un grup de cabanes identifica el lloc en els alts prats, presidit per Hochalm, la cabana central, coronada per una rosa feta de queixos d'isard. Aquí ens aturarem una bona estona.

No hi ha ningú avui a la muntanya, Hochalm és un lloc abandonat, freqüentat només per alguns isards. Tornem a poc a poc, desfent el camí, cap a Bärnstatt, acompanyats d'una pluja fina.

Bärnstatt és un lloc amb església, a tocar del gran llac Hintersteiner, a prop de la bella Scheffau. Ens estem en una pensió senzilla, considerada com un refugi de muntanya. En acabat de dinar surt una mica el sol. Sembla que s'obri. Ens dirigim en 15 min cap al llac Hintersteiner, un llac de 56 ha i 36 m de profunditat, alimentat per fonts subterrànies. Tot i que el llac és una propietat privada, és permès de banyar-s'hi si resistim la temperatura (uns 17-18° C). Aquest llac de muntanya té un paper important per a l'economia de les poblacions de la rodalia, sigui per la pesca, com a reserves d'aigua i fins com a atractiu turístic. Conté, a més, comunitats de plantes i animals de gran interès.

Podem dir que el llac Hintersteiner és de gran extensió, la meitat del qual es pot circumcidar a peu a través d'un bosc de pins i faigs deliciós; l'altra meitat es pot recórrer per carretera asfaltada que duu a algunes finques. És un indret d'aigües límpides i cristal·lines que no t'ho imaginaries, solitari, paradisiac. Amb l'efecte del sol produeix uns colors i unes tonalitats ben curioses. Tot i que és un lloc prou visitat (fins i tot hi ha una caseta de bany públic), acaba sent un lloc solitari. Només de tant en tant es veu algun caminant.

Àustria és un país que m'agrada. Per la seva

*Stripsenjochhaus, un dels refugis
més antics dels Alps (1.577 m).*

A full-page photograph of a mountain landscape. In the foreground, a wide, light-colored gravel path leads from the bottom center towards the middle ground. The path is flanked by green grass and scattered rocks. On either side of the path, there are dense stands of tall, dark green coniferous trees. In the background, a massive, rugged mountain with light-colored, rocky peaks rises against a clear blue sky. A few small figures of hikers can be seen further down the path in the distance.

Descobreix a peu el Camí de l'Àguila del Tirol

*Senderisme a
través del Tirol*

RUTES MÀGIQUES, PARE PUIG, 7, ESCA 3R

17300 BLANES – GIRONA

TEL./FAX +34 972 334 445

WWW.RUTASMAGICAS.ES, INFO@RUTASMAGICAS.ES

Tirol / El cor dels Alps
www.tirol.at

tranquil·litat, per la poca gent, pel turisme mínim i cívic. Però sobretot per les muntanyes. Aquí no hi ha la massificació dels nostres Pirineus. Tot i que hi ha una xarxa de senders gran i molt ben senyalitzada, els excursionistes no hi abunden, solen ser locals i algun foraster (generalment alemany), respectuosos amb el medi natural.

De retorn a la pensió-refugi ha començat a ploure de mala manera. De fet, la pensió de Bärnstatt és un hotelet estupend molt ben cuidat, d'una netedat extrema, gens envellit per l'ús, amb una cuina excel·lent. Les habitacions,

*Una curiosa
salamandra sorgeix dels
prats humits alpins.*

El llac Hintersteiner és alimentat per aigües subterrànies.

tot i que tenen els serveis mínims, s'hi està ben de gust: tot funciona i fa olor de nou. Tot té un gust impecable quan passegem pel petit nucli de cases: les cases de fusta, els balcons amb flors, les pintures murals de les façanes.

La gent d'aquests establiments és amable i servicial. Les dones, en general grasses i simpàtiques, amb «molta llenya», com diuen per aquí¹. En els esmorzars pantagruèlics hi pots descobrir unes varietats de panets sorprenents. Boníssimes. I uns formatges de gran qualitat i diversitat. Els embotits no maten, tret dels llocs embotits o bé del pernil, que és francament bo. Les melmelades, la fruita i els iogurts també presenten una bona oferta.

LA FI DE LA VOLADA

Avui s'ha llevat un dia amb boires. Sóc a l'indret d'esmorzar a les 7:43. No sé si farem l'excursió a peu fins a Kufstein perquè la boira cobreix totalment el bosc i no es veu res. Mal dia per fer fotos a la muntanya. Si no amaina d'ara

1. Ens hem adonat que molts masos tenen a la seva façana una bon gruix de llenya apilada; d'aquí que a les dones amb una pitrera abundant, els diguin que "tenen molta llenya" al damunt.

*Davallada del refugi
Stripsenjochhauss cap a
Kirchdorf, amb una
agulla del Wilder Kaiser.*

TIROL

La fortalesa de Kufstein, a les ribes de l'Inn i als peus del Wilder Kaiser.

a les 9, potser fóra millor fer el turista i anar a veure alguna cosa d'interès cultural. Però no pas, som excursionistes i muntanyencs.

Kaindlhütte, les 12:29. Doncs sí, finalment hem sortit, amb una pluja fina i constant, però ara fa sol, tot i que aquí, als Alps d'Àustria, hi plou més a l'estiu que a l'hivern, ben diferent de la Mediterrània. Hem tingut molta boira en tot el trajecte, a través d'una pista, després un caminó, d'ascensió suau i esplèndida.

Des del llac Hintersteiner, i a través dels ascendants prats alpins de Walleralm hem arribat fins a Hohegg. Tot seguit d'assolir un coll d'altura, on ens esperàven, curiosos i esporuguits alhora, un parell d'isards, hem davallat fins al refugi de Kaindlhütte; després hem baixat per una pista còmoda fins a Brenntenjoch per agafar el telecadira que davalla a Kufstein. Hi arribem a les 15 h. Això del telecadira és un gran avantatge perquè ens estalvia hores de descens i un fort desnivell.

Havent dinat en una taverna típica i tòpica, en el carrer més cèntric de Kufstein, fem una visita ràpida per la ciutat, on destaca la fortalesa, que s'eleva dominant al centre de la vall, damunt la part posterior de la muntanya. Actu-

alment aquest castell conté el museu d'història local. Durant tot l'any des de la torre de la fortalesa toca a les 12 del migdia (i a l'estiu també a les 6 de la tarda) l'orgue a l'aire lliure més gran del món: l'orgue dels Herois, amb 46 registres i 4.307 tubs. Fou construït a la dècada de 1930 en commemoració als caiguts de la Primera Guerra Mundial. Diuen que és possible de sentir-lo des de 10 km de distància.

COM I QUAN HO PODEM ANAR

Potser la manera més ràpida d'accedir al Tirol és via Munic, amb avió (hi ha vols setmanals des de Barcelona), i d'allà en cotxe fins a Innsbruck o, en aquest cas, fins a Walchsee, per l'indret de Niederdorf. La millor època per recórrer aquestes muntanyes és a l'estiu, quan no hi ha neu i els refugis de muntanya són tots oberts. L'inconvenient només és la pluja, freqüent a l'estiu.

WEBS INTERESSANTS

- www.tyrol.com/en/home
- www.kaiserwinkl.com
- www.stripsenjoch.at
- www.rutasmagicas.es

Es poden veure més fotos de l'article a:
■ www.revistamuntanya.wordpress.com

HOTEL SCHICK

Schick erleben.

EN EL PLE DE LA NATURA

L'Hotel Schick és situat a la població de Walchsee, en el ple de la natura, a la regió de Kaiserwinkl, al Tirol, al costat del llac Walch i de les muntanyes Kaiser.

L'Hotel Schick és membre dels Hotels de Muntanya del Tirol i per això pot garantir totes les necessitats dels excursionistes. La nostra alta qualitat ens fa ser especialistes en els esports de muntanya perquè l'estada dels excursionistes sigui meravellosa i inoblidable.

A Walchsee gaudim del privilegi de tenir neu i un llac, per això l'Hotel Schick és el camp base ideal per als excursionistes, amb experiències que no oblidaran mai. Les nombroses rutes interconnectades del Tirol que passen per l'Hotel Schick són veritablement un plaer sense fronteres.

L'Hotel Schick del Tirol ho té tot: excursionisme, escalada, passejades...

Més informació a www.hotelschick.com

HOTEL SCHICK +43 5374 5331 · info@hotelschick.com

A-6344 Walchsee.Tirol.Austria · www.hotelschick.com

*El cim Kleiner
Lafatscher (2.636 m),
vist des de
Hallerangeralm,
al parc de Karwendel.*

El vessant més romàntic de l'escalada ens dóna el plaer d'esclarir els orígens i valorar les seves gestes. Al darrera de tot això, hi han uns noms i cognoms que cal admirar no només per la seva intrepidesa, sinó pel moment històric viscut entre dues guerres mundials. Uns personatges claus en l'evolució de l'escalada de dificultat, capaços de lluitar enèrgicament contra uns obstacles rocosos d'envergadura amb unes tècniques molt elementals, però efectives davant un llistó cada cop més alt i compromès. Ja no par-

lem de grimpades ni conquestes de cims verges, ens referim al següent pas: descobrir la línia més agosarada per escolar-se entre la verticalitat d'una paret sense recórrer a l'ús de l'artificial. Així neix el VI grau, un mític guardó en reconeixement a l'escalador més capacitat, d'un particular ofici amb una essència molt primària allunyada sempre de l'abús del pitonatge. Una ètica que ha trontollat força en les últimes dècades fins a l'aparició de l'escalada esportiva que tots coneixem, com la solució més fàcil i ràpida per evolucionar sense pe-

TIROL

una trilogia del VI grau

Per **Armand Ballart**

*Els tres massissos més rellevants d'Àustria:
Wilder Kaiser, Karwendel i Wetterstein,
la trilogia d'un santuari de l'escalada.*

rill ni compromís, soterrant els valors fonamentals de l'escalada. Uns valors encara latents en molts racons de món, que sens dubte els devem a aquesta mítica saga d'escaladors tirolesos, gairebé un segle després de les seves primeres. Unes veritables obres d'art, exposades principalment en els tres massissos més rellevants d'Àustria: Wilder Kaiser, Karwendel i Wetterstein, la trilogia d'un santuari de l'escalada, on ben segur trobarem resposta a la nostra incredulitat vertical repetint algun dels itineraris que presentem a continuació. Vies obertes en-

tre els anys 1913 i finals de la dècada de 1940, per eminències com Hans Dülfer, Mathias Auckenthaler, Kunö Rainer o Mathias Rebitsch entre d'altres, sobre les parets més cobejades del Tirol. Un valuós patrimoni discretament camuflat entre la nuesa del paisatge, que cal descobrir pas a pas al fons d'unes valls de somni, sempre per damunt dels boscos i allunyades de l'asfalt. En definitiva, una visita de culte obligada per a tots aquells que es creuen uns romàntics, davant d'un fenomen cada cop més adulterat de l'escalada actual.

EL MASSÍS DEL WILDER KAISER

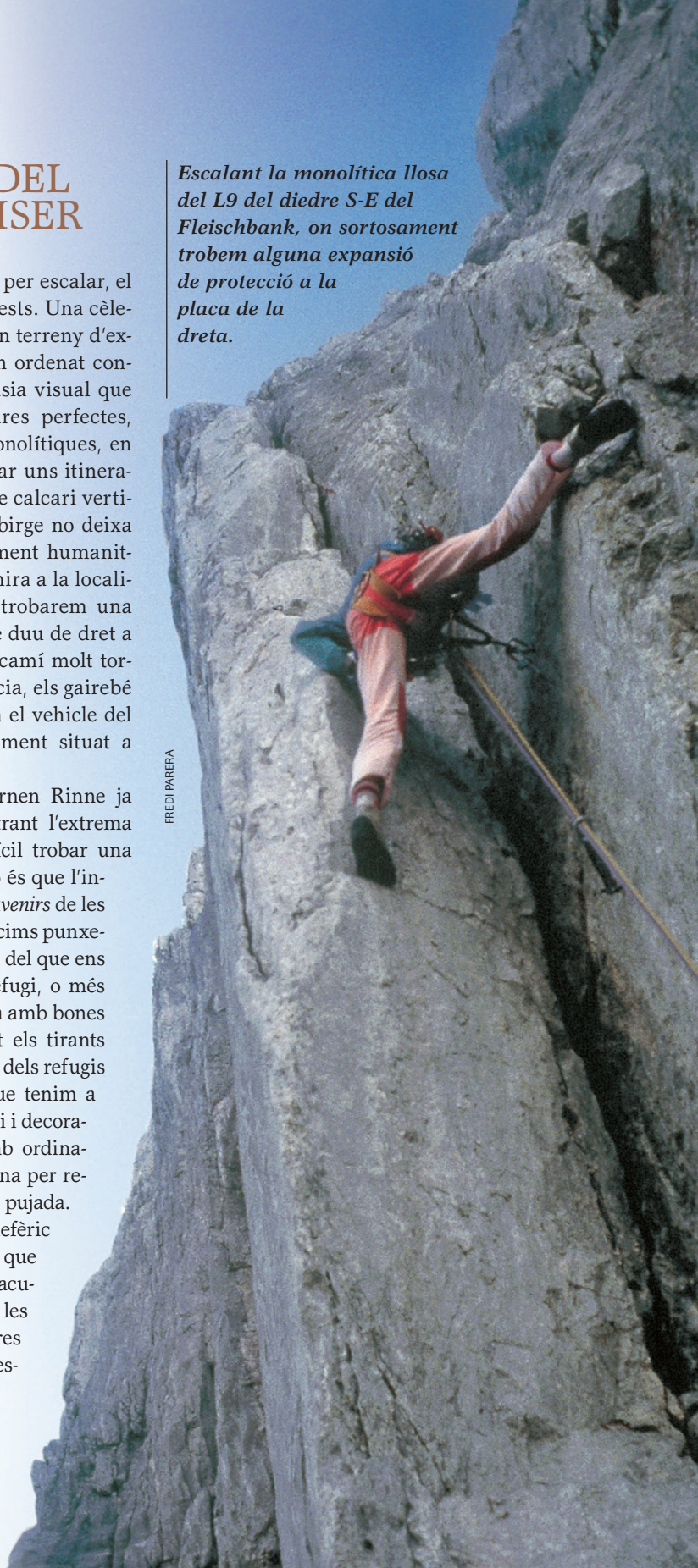
Si al món hi ha indrets creats per escalar, el Wilder Kaiser n'és un d'aquests. Una cèlebre escola fonamentada sobre un terreny d'extraordinària qualitat, en què un ordenat conjunt de parets posseeix la fantasia visual que tot escalador vol trobar. Diedres perfectes, fissures rectilínies i plaques monolítiques, en combinació perfecta per modelar uns itineraris insinuants, veritables joies de calcari vertical. Si des de lluny el Kaisergebirge no deixa de ser un massís més, notòriament humanitzat pel vessant occidental que mira a la localitat de Kufstein, al cantó E hi trobarem una entrada més bella i discreta que duu de dret a l'escenari de les escalades. Un camí molt tortuós guanya en una breu distància, els gairebé 500 m de desnivell que separen el vehicle del refugi Stripsenjoch, estratègicament situat a cavall del coll principal.

Abans d'arribar-hi, la Steinernen Rinne ja treu el nas per l'esquerra mostrant l'extrema qualitat del gènere. Resulta difícil trobar una pedra solta per tirar al buit, però és que l'indret està fet de motlle com els *souvenirs* de les tendes que representen els típics cims punxeguts. La canal de pedra és l'avenç del que ens espera un cop hem arribat al refugi, o més ben dit, a una acollidora cafeteria amb bones vistes i guapes cambreres lluint els tirants brodats a la pitrera. És el tarannà dels refugis del Tirol, res a veure amb el que tenim a casa nostra, si més no, en vestuari i decoració. Ja d'entrada, t'inscriuen amb ordinador, i si cal, tenen una petita sauna per relaxar-te després de la forta pujada. Disposen, a més, d'un petit telefèric per pujar el personal, la vianda que ens ofereixen tres cops al dia, un acurat servei de corbs per reciclar les deixalles orgàniques i unes lliteres immaculades com a bivac inqüestionable abans de la batalla.

El Predigtstuhl, el Fleischbank i el Totenkirchl, formen

Escalant la monolítica llosa del L9 del diedre S-E del Fleischbank, on sortosament trobem alguna expansió de protecció a la placa de la dreta.

FREDI PARERA

el trio que ens espera a l'abast del refugi, amb totes les orientacions disponibles per eludir el fred o la calor sobre la cota 1.800 m. Descriu a continuació, dues cèlebres escalades als dos vessants més cobejats, tant pel seu pes històric com per la bellesa dels recorreguts.

FLEISCHBANK

Fleischbank és la fusta rodona on s'esquartera la carn, i en aquest cas l'indret històric on es va tallar el bacallà de la dificultat a partir del 1910. Considerat com la primera fita de l'alpinisme modern, per aquest vessant ple de tragèdies i èxits van desfilar la flor i nata dels escaladors muniquesos, fins que Hans Dülfer va privar-la d'una virginitat inexpugnable a mitjans del 1912. Actualment és una paret molt freqüentada amb vies de tota mena, de les quals ressenyem el Diedre S-E obert per P. Moser i W. Weiss el 1944, per la seva línia elegant i directa al cim principal. Es tracta d'un itinerari gairebé equipat amb pitons i algunes expansions (cal dur friends al gust), on gaudirem d'uns passatges força variats on destaca la fissura del L9 com el més difícil d'oblidar. Roca immillorable encara que un pèl relliscosa en algun pas del diedre. Dificultat màxima obligada de V⁺/A1. Accés per la *Steinernen Rinne* en 1 h 30 min des de l'Stripsenjoch, encara que es pot efectuar perfectament l'escalada pujant des del vehicle sense haver de passar pel refugi (2 h 30 min d'aproximació). Descens crestejant al S-W fins a localitzar unes fites que assenyalen la baixada per una canal (via Herrweg), mitjançant tres ràpels i desgrimpades en direcció a la canal de pedra. Bones perspectives de tota la zona. Sol fins les 2 del migdia aproximadament.

TOTENKIRCHL

Al vessant oest d'aquest emblemàtic cim del Tirol hi resta una escalada excepcional tant per la seva bellesa com per la seva concepció. Estem parlant d'una via oberta l'any 1913 per Hans Dülfer i W. Von Redwitz, on l'enginy del primer va fer possible d'enllaçar la lògica mitjançant una sorprenent travessa pendular molt famosa en aquells temps. L'itinerari arrenca

per la canal Winkler fins a un punt on per intuïció cal atacar la paret oest. Ben aviat es redreça el terreny i podem comprovar els autèntics V⁺ d'aquella època, amb l'única referència d'algun que altre pitó de consolació. Un cop al centre del bastió, i sense més remei, un grapat de bagues assenyalen el ràpel pendular per atansar-se caçant els pitons que surten al pas i que duen per unes formoses plaques a la conti-

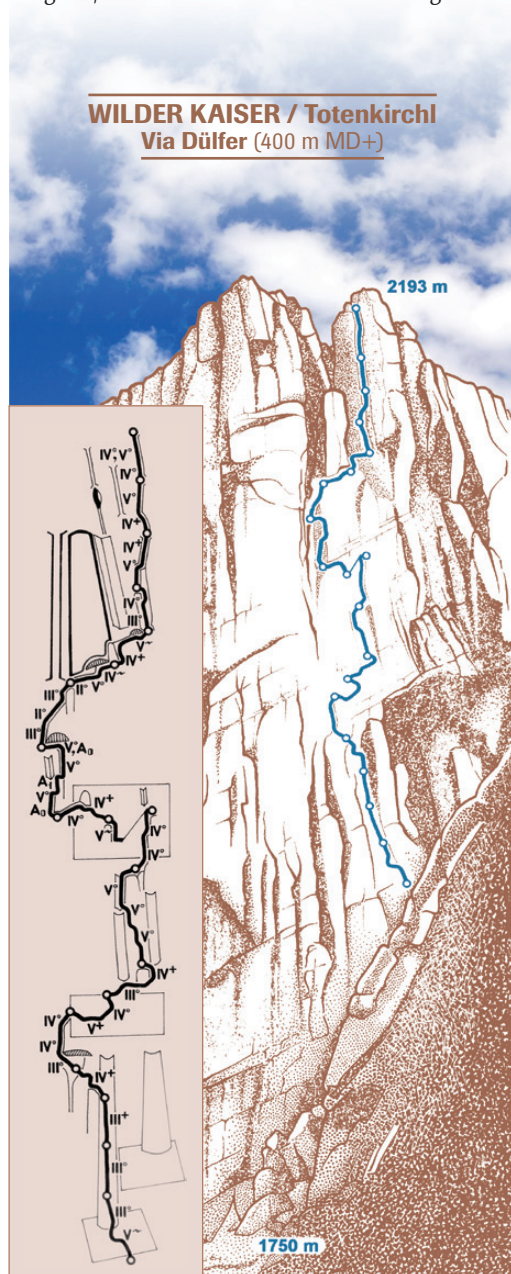
nuació de la jugada. La part final és una elegant successió de diedres i xemeneies que porten al cim secundari. Escalada pràcticament equipada amb claus sense regalar res, on segurament farem servir totes les tècniques disponibles per emular a Dülfer l'any 1913... Roca excel·lent, encara que humida en l'angosta canal d'entrada exposada a la rosada matinal. Cal portar els tascons i friends al gust. Dificultat màxima obligada de V⁺. Aproximació des del refugi Stripsenjoch baixant cap al oest direcció Hinterbärenbad. Perduts uns 150 m de desnivell, trobarem a mà esquerra un sender que voreja al SW i accedeix al desguàs de la canal Winkler (50 min). El descens consisteix en resseguir les senyals i fites de la via normal del Totenkirchl (N-E) fins al Stripsenjoch; calculeu 1 h de sinuoses desgrimpades amb un xic de vegetació a la fi.

EL MASSÍS DEL KARWENDEL

Monumental seria la paraula exacta per qualificar aquest massís amb les parets més llargues del Tirol. Un lloc molt visitat, on autocars d'arreu porten un bon grapat d'ànimes disposades a arribar al Falkenhütte en unes 2 h de bona passejada, per buidar unes gerres prou grans de cervesa, per no trobar el camí de tornada i quedar-se a dormir al refugi. Un romàntic hotelet situat sota l'ombra del Lalliderer, una vasta muralla d'uns 800 m d'altura que talla la respiració en travessar-la de camí a la cerveseria. Mentre els amos de l'establiment hi arriben amb vehicle tot terreny per una pista privada que puja pel cantó oposat sense cap tipus d'interès, l'itinerari turístic arrenca des d'Eng per un bon camí que progressivament ens dona una lleugera idea de les proporcions del terreny. També per aquí la vestimenta tirolesa es l'uniforme habitual de les cambreres del refugi, i d'un alt percentatge dels caminants a mode d'estendard típic del país.

Tot just al costat del Falken disposem d'un acollidor refugi annex per als més pobres, amb tota la dignitat que es mereixen els intrèpids

escaladors que s'instal·len per atacar la tènica tàpia. Una paret amb tots els ingredients d'una cara nord, roca bona, no tant bona, i pitons generalment afectats d'òxid, que exigeix de cert bregatge per no encantar-se més del compte. D'entre una vintena d'itineraris de totes les èpoques, presumeix del primer traçat acotat de VI grau, el *Diedre Ha-He* d'Otto Herzog i Gus-

FREDI PAREIRA

tav Haber, obert el 1922. Un escenari excepcional amb un repertori de luxe com Angelo Dibona, M. Auckenthaler, M. Rebitsch o Heinz Mariacher, que ofereix un espectacle on cal matinar, escalar ràpid, i descobrir la baixada de dia. Un sinuós descens a prova d'estrés sobre un terreny especialment trencat, on més d'un ha fet nit a quasi tocar del refugi per manca de llum i temps. Al cim però, existeix una cabina-bivac adreçada a aquestes necessitats, amb una bella panoràmica on divisarem un altra objectiu rellevant situat al sud: el Kleiner Lafatscher.

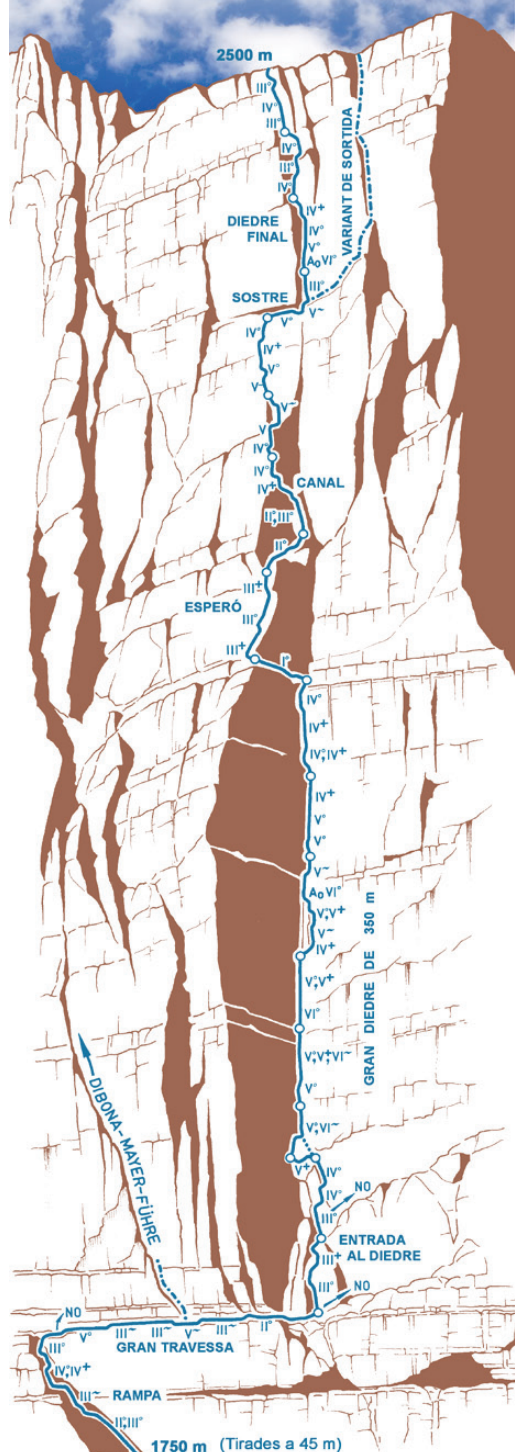
El petit Lafatscher és un prodigi geològic format per una descomunal llosa de quasi 300 m en la que s'hi recolza el vistós diedre de la via *Auckenthaler*. Seria imperdonable eludir aquesta cirereta del Karwendel situada en un racó molt més bucòlic i tranquil que l'anterior, i amb uns itineraris més curts, però no menys interessants i exigents. Així doncs, ressenyem les dues rutes més cèlebres del senyor Rebitsch al Laliderer, i la via *Sturmwind* i la citada via *Auckenthaler* al Kleiner Lafatscher, per contrastar clarament el gran nivell d'aquets escaladors llegendaris i el seu moment històric.

LALIDERER

La *Directa Nord* és una d'aquelles vies que s'han de fer per amortitzar el viatge i quedar com uns senyors. L'empresa no és fàcil, més aviat sinuosa i sempre amb un grau de dificultat elevat. Només són 29 tirades que cal desvetllar una a una, resseguint els ferros de consolació que trobarem al llarg de l'itinerari. Atenció al rocam que, no per ser una gran clàssica, la roca està del tot homologada, sobretot als primers llargs i a la sortida per l'Herzogkante. Trobarem de tot i força; diedres, fissures, plaques, travesses i canals, que s'han de seguir acuradament per no embarcar-se de debò malgrat l'existència dels pitons. Una obra

A. Ballart a la fi de la cèlebre travessa de la via Dülfer a la cara oest del Totenkirchl, pas clau de tot l'itinerari.

KARWENDEL / Lalidererwand Gran Diedre Nord (700 m ED inf)

mestra de M. Rebitsch, Kuno Rainer i S. Spiegl en el 1946. Cal dur els tascons, cintes llargues i friends al gust, i calcular unes 8 h aproximadament, més el descens, que pot costar quasi dues hores depenent d'inspiració. La baixada consisteix en davallar al coll principal que forma el Lalidererspitze i travessar fins una petita bretxa senyalitzada amb fites on comença el descens de veritat. Una successió de canals bastant descompostes s'han d'alternar amb cura si no volem apedregar el personal, muntant algun ràpel segons la nostra habilitat i desgrimpant pels llocs més adients. Descens entretingut i poc definit en algun punt, que contrasta amb la còmoda aproximació des del refugi Falken (20 min).

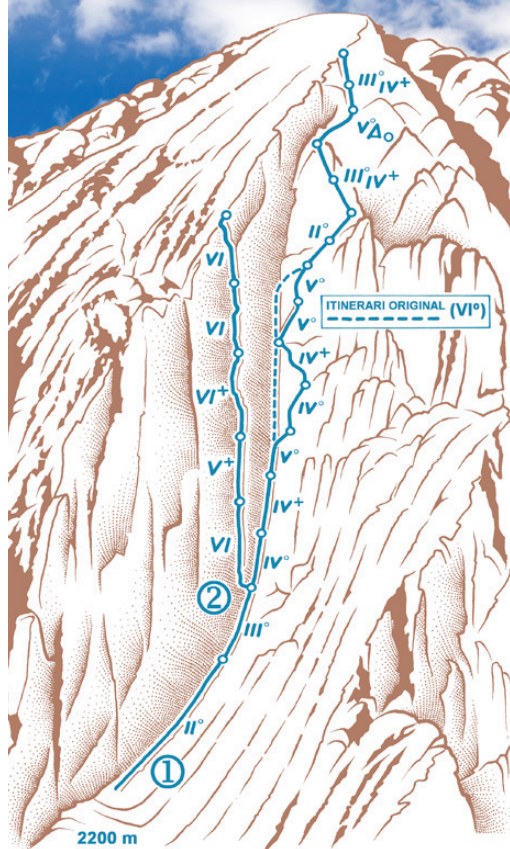
El Gran Diedre Nord ofereix un d'aquells traçats tant eloqüents, que invita a escalar-lo sense vacil·lacions. La línia no te pèrdua ni misteri, on fa falta hi trobarem vells pitons per anar trampejant la dificultat, i un rocam molt més bo del que pot semblar a primer cop d'ull. Les travesses són evidents, el diedre força tècnic, i la part final molt més assequible i ràpida del que sembla, amb tan sols un tram difícil a la sortida de l'antepenúltima reunió. Escalada pràcticament equipada amb pitons; cal dur els tascons i friends opcionals. S'ha de preveure unes 6/7 h sense encantar-se. Aproximació similar a l'anterior i descens una mica més llarg, ja que anem a parar al lloc principal de la paret a l'alçada de la cabina-bivac. Via oberta l'any 1947 per M. Rebitsch i Franz Lorenz.

KLEINER LAFATSCHER

La via Auckenthaler o Gran Diedre N-E representa un dels capricis més entallats del Karwendel, en un singular indret on resten les fissures i diedres més exigents de tota la zona. Ja fou tot un repte per l'Auckenthaler, escura-xemenies d'ofici, en superar l'escletxa més pregonera, però com més amunt més dreta i compromesa, on posteriorment s'han obert variants per sortejar el passatge original més obligat. Es tracta d'uns 60 m de fissura *yosemítica*, d'entre un i dos pams d'amplada, on sols hi trobarem algun tac misericordiós i poca cosa més. Cal dur alguns claus variats i friends

La via *Sturmwind* resta tot just a l'esquerra de l'anterior i significa un pas més enllà de la dificultat clàssica, seguint l'essència de l'escalada en lliure tirolesa. Oberta per Rudy Mayr i Sepp Jöchler l'any 1983, és el primer d'una sèrie de moderns itineraris que solquen el monolític frontó, rutes on s'ha de dominar un bon grau físic i psíquic per resseguir uns diedres i fissures molt extrems amb poc equipament. La *Sturmwind* en qüestió, ofereix cinc llargs molt

1- **Diedre N-E** (400 m ED^o variant MD^o/A0)
2- **Via Sturmwind** (250 m ED sup. expo)

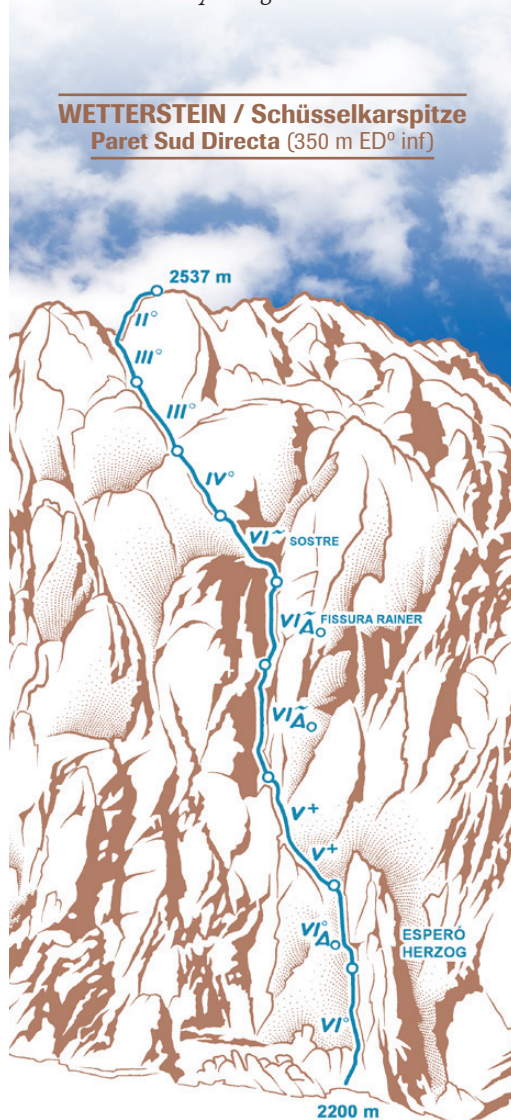
potents amb alguns trams de fissura cecs, on es molt difícil protegir-se convenientment. Seran necessaris alguns pitons variats, aliens i friends mitjans, per acabar d'amanir els pocs claus i burins que resten a la via, generalment en les reunions. Dificultat màxima obligada de VI amb trams exposats.

L'aproximació més curta es fa pel camí sud que puja des de Santa Magdalena (pàrquing) al Lafatscherjoch (2 h 30 min), punt on progressivament divisarem l'eix principal del diedre davallant direcció a la paret. Un cop enllestides les vies es baixa a peu obliquant direcció al coll esmentat sense complicacions.

EL MASSÍS DEL WETTERSTEIN

D'aquesta trilogia, el Wetterstein possiblement és el lloc més usual amb una orientació totalment oberta al sud que li treu gran part del misteri de les seves escalades. Unes vies, però, conegudes pel seu desenllaç històric, on una bona part dels pioners de la dificultat competiren aferrissadament per guanyar la paret reina de la zona: la Schüsselkarspitze. L'escut central de la muralla fou assetjat l'any 1913 per Otto Herzog i Hans Fiechtl, només quatre dies després de la sonada ascensió de Dülfer al Totenkirchl. Un difícil esperó Herzog d'entrada i una travessa pendular a l'esquerra, duu a la rampa obliqua més evident que ofereix la paret. Anys més tard, Kuno Rainer i P. Aschenbrenner aconsegueixen redreçar la jugada amb l'itinerari més repetit de la zona per la seva bellesa, qualitat i varietat de passatges: la *Directa Sud* (1939). Entretant, una caiguda mortal en aquesta contrada, s'emporta a Matthias Auckenthaler l'any 1936. Una placa commemorativa col·locada al final dels ràpels de baixada honra el talent d'aquest mestre de la vertical nascut a Innsbruck. Entre aquesta i d'altres làpides que trobarem en el camí d'aproximació a la paret, podem considerar-lo el lloc més trist d'aquesta trilogia. Tanmateix el refugi Wettersteinhütte resulta el més modest del repertori, eclipsat per un altre de privat situat un pèl més

amunt, on també ens hi acolliran amb molta més vida i comoditats que l'anterior, no sempre obert entre setmana per falta de clients. A diferència del Kaiser o del Karwendel, aquesta zona és menys estimulante pels caminants, ja que les parets formen una extensa barrera transversal de W a E, difícil de sortejar des d'aquest punt sense recórrer a l'escalada. En definitiva, un lloc reservat als escaladors més romàntics i poc exigents amb la qualitat de la ferralla, tal com acostumen aquestes principals escoles tiroleeses aturades en el temps, després d'uns intensos anys de glòria.

SCHÜSSELKARSPITZE

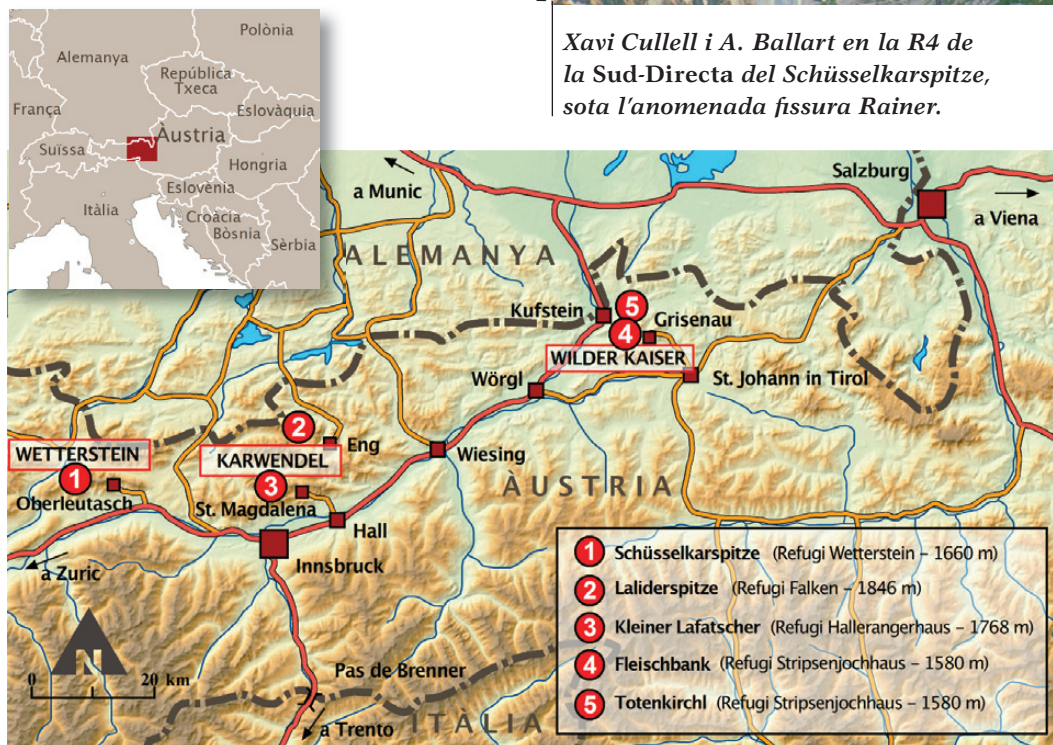
La via *Directa Sud* es possiblement l'itinerari clàssic més atractiu, on una línia fissurada guanya intel·ligentment una contrada prou monolítica amb més ambient del que pot semblar des de baix. L'elegància dels primers llargs condueix a una part central més crua, però més pitonada per trampejar fins la fissura *Rainer* (L5), punt on la màgia d'un sisè llarg ens treu del buit per assolir fàcilment el cim principal. Itinerari pràcticament equipat amb claus, on seran útils els tascons i els friends al gust. Dificultat màxima obligada de V⁺. Roca excel·lent. Orientació molt assolellada.

Accés des d'Oberleutasch per un camí ben senyalitzat que puja directament per una petita vall al Wettersteinhütte (1 h 30 min). Aproximació des del refugi en poc més d'una hora, i descens crestejant cap a l'oest amb desgrimpades i algun ràpel delicat, fins situar-se al collet més baix on localitzarem les instal·lacions dels dos ràpels finals.

MANGIO VILCHEZ

Xavi Cullell i A. Ballart en la R4 de la Sud-Directa del Schüsselkarspitze, sota l'anomenada fissura Rainer.

ALBERT MARTÍNEZ

*La Foradada
del Montsià és el segon
cim més alt de la serra i
un dels llocs més admirats.*

*Una proposta
atractiva per anar
d'excursió a la serra
del Montsià, un
conjunt muntanyós que
s'alça bruscament,
paral·lel al litoral, amb
excel·lents vistes
a gran part de
la comarca i al delta
de l'Ebre.*

De la serra del Montsià al delta de l'Ebre

**Per Ulldecona, la Foradada
i Sant Carles de la Ràpita**

Per **Alfred Montserrat Nebot**

La serra del Montsià, al sud de les terres de l'Ebre, dóna nom a una comarca i dota de personalitat els pobles que l'envolten. Amb 15 km de llarg i 5 d'ample, aquest relleu que s'aixeca sobtadament entre el mar i la depressió d'Ulldecona, és un símbol d'identitat per a la gent d'aquesta zona.

La serra del Montsià s'estén paral·lela al litoral, s'alça amb el puig de Mata-redona (619 m), seguit cap al sud per l'emblemàtica Foradada (695 m) i culmina amb la torreta de Montsià (763 m), formant una erecció calcària de vessants bruscs i fenòmens càrstics. Caracteritzada, doncs, amb relleus calcaris que produeixen cingleres i barrancs profunds, aquesta serra acull certs ecosistemes naturals representatius que constitueixen el límit sud per a algunes espècies extramediterrànies.

Com en d'altres indrets, l'abandonament de la vida rural ha provocat l'ensorrament dels masos i cases que havien estat habitats fins a la primera meitat del segle xx. Aquesta població ha estat substituïda, en gran manera, per visitants espontanis o excursionistes, cosa que ha permès mantenir en condicions els camins més importants de la serra del Montsià.

D'ULLDECONA A SANT CARLES DE LA RÀPITA

Aquest itinerari, que travessa la serra del Montsià, forma part del GR 92. Es tracta d'un trajecte relativament llarg, però sense dificultats, que permet enllaçar les poblacions d'Ulldecona amb Sant Carles de la Ràpita, i obtenir alhora una àmplia visió d'aquestes terres de la comarca a l'extrem més al sud de Catalunya.

Ulldecona és el segon municipi en extensió del Montsià, on destaca el castell, declarat avui dia bé d'interès natural, una edificació medieval vinculada als Montcada i que figura des de 1180 com a propietat dels hospitalers de Sant Joan. Els ulldeconencs són coneguts popularment com a *falduts*, possiblement a causa de la situació del poble a la falda del Montsià. Encara un fet curiós: Antoni Gaudí va escollir a Ulldecona la millor pedra, que dugué a Barcelona, per bastir la Pedrera i la Sagrada Família.

El castell d'Ulldecona és un recinte emmurallat amb una torre rodona, segurament àrab, i la torre palau de l'orde de l'Hospital.

ASCENSIÓ A LA TORRETA DE MONTSIÀ

Iniciem l'excursió a Ulldecona seguint el carrer Major, que després es converteix en la carretera T-331, i que es dirigeix Santa Bàrbara. Una casa construïda de forma obliqua al carrer ens indica que hem de girar a la dreta. Passem per un pont i arribem tot seguit a una àmplia rotonda que cal creuar.

Ben aviat comencen a trobar indicacions del GR, i no triguem gaire a arribar a una bassa coneguda com *la bassa de Montsià*, gairebé totalment envoltada d'arbres. A partir d'aquest punt iniciem un tram en què el camí discorre entre camps de conreu. A tots dos costats es poden veure arbres fruiters i terres sembrades.

Quan trobem la primera bifurcació, hem de seguir recte, i a la segona hem d'agafar el camí de l'esquerra, i després passem per sobre de l'autopista per continuar, després de deixar l'asfalt fins que la ruta s'estreny i comença a guanyar alçada seguint el barranc de Marcel·lina, també conegut com a *barranc de Mas de Comú* o de les Codines. Aquí hi ha un indicador que assenyalava la ruta al poblat ibèric de la Ferradura, anomenat així encara que realment és a la partida dels Castelletes. Aquest jaciment va ser excavat fa anys i el seu estat actual és lamentable. Una mica abans d'arribar-hi podem veure l'avenc dels Castelletes, a l'esquerra, a uns 20 m per sota de la carena propera. Aquesta cavitat, que va ser explorada per primera vega-

El mas de Comú, antiga masia del comú d'Ulldecona, avui en ruïnes.

da per membres del Grup Espeleològic d'Ulldecona al 1960, és una esquerda estreta que es pot davallar fins als 52 m de profunditat.

Seguint el camí principal que remunta el barranc pel seu fons, i amb la mola Alta (468 m) a l'esquerra, iniciem una pujada més forta. Amb diversos revolts assolim una zona més planera que duu fins al mas de Comú. Aquesta antiga masia rep el seu nom de l'actual propietari: el comú d'Ulldecona. Abans, una gran part del terreny de la serra de Montsià era pro-

ELS ULLDECONENCs SÓN CONEGUTS POPULARMENT COM A FALDUTS, POSSIBLEMENT A CAUSA DE LA SITUACIÓ DEL POBLE A LA FALDA DEL MONTSIÀ

pietat del comú i d'aquest s'aprofitava la llenya i s'hi cuidaven els ramats de bestiar, però la desamortització de Mendizábal va provocar, que a partir de 1862, una gran part del territori passés a titularitat privada. Actualment, el mas de Comú està abandonat, però va estar habitat fins a la dècada de 1960. Avui dia encara hi pasturen els bous de la serra.

Sota els bancals que es conreaven antigament, i no lluny del mas, cap al nord, hi ha una font que proporcionava aigua a la casa i servia per abeurar els animals. Cal destacar els tre-

Panoràmica del Montsià des de la bassa de la Galla i del corral de Pere Vicent.

balls de canalització. Normalment es pot agafar aigua. La vista cap a la depressió d'Ulldeco-na és impressionant.

Deixem el mas de Comú i el GR 92 per tal d'assolir el cim més alt del massís: la torreta del Montsià, de 763 m. El sender està ben senyalitzat i cal seguir-lo fins al coll de la Font del Teix. Les marques són verdes i cal anar sempre amunt. Algunes derivacions cap a la dreta

s'acaben perdent, tapades per la vegetació. Des del coll, el cim de la torreta de Montsià és a tocar. En pocs minuts arribem a aquesta cota màxima, ocupada per un vèrtex geodèsic i algunes antenes i construccions en estat deplorable. Si el dia és clar s'albira des del Pirineu fins al Penyalgosa, amb el delta de l'Ebre i la costa del nord de Castelló als peus.

La Foradada és un mirador excel·lent de la plana del delta de l'Ebre.

EL CAMÍ DE LA FORADADA DE MONTSIÀ

Des d'aquest punt hi ha dos camins per anar cap a la Foradada. Un és per la carena i l'altre és fa retornant al mas de Comú. El primer està molt desdibuixat i és un llarg recorregut per la cresta amb contínues pujades i baixades. En aquesta carena també hi ha el cim de la Tenda o molló dels Tres Termes, de 728 m d'altitud. Cal destacar que en aquest lloc, el francès Pierre Méchain, va col·locar un dels seus punts de treball quan mesurava el meridià de París,

entre Dunkerke i Mallorca, per tal d'establir el metre.

De nou al mas de Comú, agafem el camí que puja fins al portell de la Foradada. Després, cap a la dreta, arribem al cim del mateix nom. Aquí se situa el conegut pont de roca conegut com la Foradada. A través d'aquest fenomen geològic, les terres del delta de l'Ebre queden emmarcades en una mena de quadre natural, especialment la punta de la Banya i el port dels Alfacs. Us recomanem de pujar damunt l'arc per poder observar el paisatge en tota la seva amplitud.

La Foradada és un gran ull natural de la serra del Montsià des d'on es veu la planúria del delta de l'Ebre. Considerada monument geològic, la Foradada de Montsià és pot veure com un ull de ciclop que travessa la muntanya, amb una excel·lent panoràmica de relleus on, al mar, s'albira perfectament la punta de la Banya, i 50 m vers els cims planers de l'esquerra, el barranc de Fredes, la cova del Floro, el Castellet i el barranc dels Coloms; també, al lluny, les poblacions del delta. És, també, el segon cim més alt (695 m) al punt de confluència entre els municipis d'Alcanar, Freginals, Sant Carles de la Ràpita i a 126 m de l'extrem nord-oest del terme d'Ulldecona. Hom l'anomena *Foradada* pel pont de roca a prop del cim, travessat per la darrera etapa del GR 92.

Cal anar a retrobar el GR 92 que passa pel portell de la Foradada. Com si seguíssim la carena, la ruta baixa amb suavitat camí del mas

NATURA I AVENTURA

*Poc després de passar el portell
de la Foradada, seguint el GR.*

de Mata-redona. El tram abans d'arribar al mas és una mica més costerut. Juntament al que queda del gran mas i dels camps de Mata-redona hi ha un pou rehabilitat. El paratge actual dóna una idea del que havia estat en un altre temps, quan estava habitat, un exemple de l'arquitectura austera, amb l'habitatge i el corral. Els últims habitants van marxar a final de la dècada de 1950.

**DAVALLADA PEL BARRANC DE SOLITO
FINS A SANT CARLES DE LA RÀPITA**

Seguim el sender que baixa pel torrent de Solito i ens endinsem en un dels alzinars més importants del Montsià. No triguem gaire a arribar a la font del Burgar. El lloc és ombrívol i agradable, i de la font en surten tota una sèrie de pi-

ques de pedra que serveixen d'abeurador per als animals. Diuen que l'aigua no és potable.

En aquest indret també es poden veure alguns forns de calç. Antigament aquest era un punt de parada obligatòria de la gent que pujava o baixava a la serra del Montsià. Els carboners, els que recollien herbes remeieres, els pastors amb els seus ramats, tothom aprofitava l'aigua i l'ombra de l'indret per descansar. Cal destacar que el magnífic bosc va sobreviure a la gran tala d'arbres de la postguerra, quan els propietaris del mas de Mata-redona, van vendre una gran part de la fusta als calafats de Sant Carles de la Ràpita, per construir barques.

Continuem pel barranc de Solito avall i arribem al cocó d'en Jordi, tot seguint el PR 83 (marques grogues i blanques), lloc on acostu-

*Les ruïnes del mas de Mata-redona,
sota el pic de Mata-redona (619 m).*

men a deixar els vehicles els que vénen del costat de Sant Carles de la Ràpita. Seguint la pista asfaltada que comença aquí, en poc menys d'una hora arribem a Sant Carles de la Ràpita, al sector meridional del delta de l'Ebre. El temps total haurà estat d'unes sis hores.

Sant Carles de la Ràpita comprèn dues parts: el sector de terra ferma i l'enclavament de la costa de Fora, amb la península de la Banya i

CARTOGRAFIA

■ *Mapa del Montsià*. Editorial Piolet. Barcelona, 2011.

■ *Mapa excursionista de la serra del Montsià*. Ajuntament de Sant Carles de la Ràpita, 1999.

Panoràmica de la plana del delta de l'Ebre des de l'Escalera, als peus de la Foradada.

l'itsme del Trabucador (dins del parc natural del Delta de l'Ebre). El port de Sant Carles de la Ràpita és un dels més importants de Catalunya pel seu volum de captures i el gran nombre de barques; són molt importants les muscleres, i també les captures de llagostí i de marisc.

Pels que vulguin continuar el GR 92 fins a Amposta, una mica més avall de la font del Bugar, cal que pugin cap als plans de la Galla i segueixin el camí que, a través del barranc de Coll Llarg, porta fins al mas de Miralles. Des d'aquí, i continuant pel Lligallo de l'Antic (vell camí per on transitaven els ramats), s'arriba al canal de la Ràpita, paral·lel a la carretera N-340. Se segueix fins a Amposta.

Tant si arribem a San Carles de la Ràpita com a Amposta, és molt recomanable dedicar una jornada més a visitar (a peu o amb bicicleta) els espais naturals d'interès del delta de l'Ebre.

WEBS INTERESSANTS

- <http://www.terresdelebre.travel/>
- <http://enlarapita.com/ca/>
- www.uldecona.cat
- www.lesbarraquesdelpas.cat

EL PARC NATURAL DEL DELTA E L'EBRE

Per harmonitzar els valors naturals i l'explotació humana, el 1983 la Generalitat de Catalunya va constituir el parc natural del Delta de l'Ebre.

El delta de l'Ebre està format per les comarques del Baix Ebre i el Montsià. És una planúria al·luvial de 30.000 ha de superfície, a l'interior de la qual hi trobem el parc natural del Delta de l'Ebre, que conté les reserves naturals de la punta de la Banya i de l'illa de Sapinya.

El delta de l'Ebre té una gran riquesa biològica, que ha esdevingut la zona humida més important de Catalunya, amb una gran diversitat de fauna i flora. És l'hà-

ALFRED MONTSERRAT

El filat, l'art de la pesca tradicional al delta de l'Ebre.

bitat aquàtic més extens de Catalunya.

També cal destacar-hi la humanització que el delta ha sofert al llarg dels segles. En general, el delta de l'Ebre han estat un indret privilegiat per al món pastoral gràcies al fet d'haver acollit un gran nombre de ramats d'animals de pastura en l'època hivernal abans de la transformació agrícola. Actualment, el cultiu de l'arròs és una de les grans bases econòmiques del delta, a banda de l'horta i els arbres fruiters. La pesca també és una activitat fonamental i ancestral, a les basses, amb ormejos i arts tradicionals.

El paisatge és ben singular: extensos arrossars, terrosos a l'hivern, inundats a la primavera i verds a l'estiu. A part d'això, també hi trobem grans llacunes envoltades per canyissars i jonqueres, i a la part perifèrica, grans extensions de sòls salins amb salobrars i platges llargues solitàries. Les plantes més comunes que habiten aquests ambient deltaics són el borró, el jull de platja i el lliri de mar; els canyissars se situen als marges de les llacunes i dels ullals, i el bosc de ribera (àlbers, salzes i freixes) és la vegetació més evident de les vores de l'Ebre.

El delta, però, destaca perquè és un paradís per als ocells, amb més de 350 espècies de les prop de 600 que hi ha a Europa. Aplega algunes de les colònies de cria d'ocells marins més importants de la Mediterrània, com la gavina corsa, el xatrac bec llarg i la gavina capblanca. Hi són presents espècies ben interessants, com l'ànec blanc, el flamenc, el capó reial, la perdiu de mar o la garsa de mar. En els mesos d'hivern, molt ocells del nord d'Europa vénen al delta per passar una estació més suau i es produeixen grans concentracions de fotges i ànecs a les llacunes i als arrossars.

THINKSTOCK

Dietari de

LA TRANS

*Caserío a prop de la
collada d'Erlaitz, en el
decurs de la segona
jornada, d'Hondarribia
a Bera de Bidasoa.*

PIRINENCA

Primera part

Text de **Ton Barnils Carrera**

Fotografia de **David Mengual**

*La travessa neix a Hondarribia,
a la costa basca, per endinsar-se ben aviat
pels camins i boscos navarresos.*

Aquest article descriu les primeres sis etapes de l'alta ruta clàssica del Pirineu, entre l'Atlàntic i la Mediterrània, que l'estiu passat vam travessar en 37 dies, des del port d'Hondarribia fins al de Banyuls. Es tracta d'un viatge iniciàtic, on no només descobrim camins i muntanyes, sinó també el paisatge interior.

En alguna ocasió, per necessitat o per conèixer llocs nous, vam inventar nosaltres el camí. Perquè la Transpirinenca és sobre totes les coses això, un camí. Un camí d'aventura, de descoberta de la muntanya i d'un mateix, de les pròpies virtuts i també de les febleses i límits. I, el que sovint és el més plaent, un camí als llocs del Pirineu on vam aprendre amb com-

panyes que ja no ho són, on vam coronar pics per primer cop. Un camí de nostàlgia. Acostumats a veure el Pirineu de sud a nord, des de baix fins a dalt dels cims, que és la manera d'apropar-s'hi si remuntem pel centenar de valls que el fragmenten, ¡quin goig de resseguir-lo d'una banda fins a l'altra! Com el moviment de la Terra, que gira d'oest a est enmig de l'espai, nosaltres saltem d'un coll al coll de més enllà, sempre endavant.

La travessa no és tan sols descobrir el Pirineu, sinó endevinar-ne les connexions, les xarxes que el relacionen. Fer travessa d'una sola tirada és descobrir aquestes connexions. La veritat tel·lúrica d'unes muntanyes esteses de mar a mar. Els boscos que trobem a Catalunya i que ja vam creuar a Navarra, les crestes de granit que prenen una mateixa forma centenars de quilòmetres lluny, la tendresa de les

El cap d'Híguer, a la mar Cantàbrica, és un esperó rocallós que entra mar endins.

roses de pastor, un crepuscle sempre encès a Occident, el llampec, el faig i la torrentera. Una pàtria per als folls que caminen.

Hi ha serralades més espectaculars que el Pirineu. Hi ha millors llocs on cercar el perill, el risc i el premi. Però pels que hem après a estimar la muntanya, creuar el Pirineu és el retorn a allò més pur que ens empeny cap a ella. Beure de nou a la font del desig. Amb el temps m'adono que la Transpirinenca va ser com escriure amb les nostres passes una llarga carta d'amor. En podreu resseguir les petjades als fragments del dietari que reproduïm.

HONDARRIBIA - CAP D'HÍGUER - HONDARRIBIA (22 DE JUNY)

Hem arribat a Irun en tren des de Barcelona i d'Irun a Hondarribia en autobús. Hondarribia és una vila marinera enclavada entre el riu Bidasoa, l'Atlàntic i la frontera amb França. Quan hem arribat plovia com plou aquí, un plugim fi i constant. Però teníem massa il·lusió de començar a caminar i després de passar per l'hostal hem volat al cap d'Híguer, al principi de la travessa: una de les puntes del Pirineu,

Travessant un bosquet, estret, entapissat de falgueres i llot, fajos, roures i avets.

que s'estira entre aquest cap i el cap de Creus.

El cap d'Híguer és un esperó rocallós que entra mar endins i amb ell entra el bosc de castanyers i falgueres. Em banyo en les aigües verdes de la platja dels Frares, mig amagada entre roques i vegetació. M'he submergit dins el mar i deixava que les plantes marines m'acaronessin els peus. Peixos platejats entre les cuixes. ¡Quantes vegades havia imaginat aquest instant!, el del principi de tot. La muntanya que serà serralada neix del mar i amb ella també el nostre camí. Surto de l'aigua com un home nou i em sento agraït de ser aquí amb en David, a punt tots dos per a la nostra aventura. A la cala hi havia tota l'estona un personatge misteriós, alt, de cinquanta anys, trist i mut, taciturn. Cabells llargs i bruts, cara fosca i abric fosquíssim. Els ulls enfonsats i fixes, ni ens ha mirat, ni ens ha dit res. Temps rúfol, gris, atlàntic. Deixem enrere el boig de la cala, sol i en silenci com si el món ja fos mort, i enfilem el senderó

fins el vell far, pintat de blanc i vermell, que té l'encant de les coses senzilles: una torreta, un llum i un hortet que l'envolta. Avui ja no hi viu ningú. Voltegem les tanques i avall cap els tallants damunt de l'oceà, cap a la punta de tot. Enfront tenim un illot colpejat per l'aigua i obert als quatre vents, mentre al fons es gronxen les barques dels pescadors tocatardans. Assaguda damunt les ones i l'escuma, una noia francesa s'acaricia el cabell i es fa un monyet. Ens ensenya el clatell blanc i delicat. Llum clara de la mar que puja. Ventet.

HONDARRIBIA-BERA (23 DE JUNY)

Sortim ben d'hora d'Hondarribia i topem amb l'aeroport de Sant Sebastià. Després ens cal creuar Irun sencer: gent, carrers, bars, cotxes. És el nostre comiat del món dels homes i les ciutats. La pujada a l'ermita de San Martzial ens retorna al punt on érem ahir, a la natura. L'ermita és un excel·lent mirador sobre el golf i la desembocadura del riu Bidasoa, riu que de lluny ens acompanyarà fins al destí d'aquesta nit. Als nostres peus Hondarribia, Irun i Hendaia. Pronuncio el nom d'Hendaia i no puc evitar de pensar en la trobada de Hitler i Franco a l'estació de tren l'any 1940. Dos carnisers junts per a la gran carnisseria d'Europa i del món. Fins ara. El nostre cap associa noms a idees i sensacions que revénen amb el pas del temps. Tant li fa si estem tristos o feliços, aquella paraula està lligada a una memòria concreta, que la posseeix.

Un cop creues la collada d'Erlaitz el mar ja s'allunya i les valls i valletes, avets, roques, tot anuncia la gran serralada que tot just va creixent a poc a poc. Les penyes d'Aiako i Sant An-

CONTEN ELS BASCOS QUE QUAN ANEM A DORMIR LES NOSTRES OMBRES S'AJUNTEN, LES OMBRES DE TOTS ELS HOMES I TOTES LES DONES DE LA TERRA

ton dominen el lloc i el sant també dóna nom a un pantà: ja som a Navarra. De primer traveses un bosquet selvàtic, estret, entapissat de falgueres i llot, fajos i roures. Conten els bascos que quan anem a dormir les nostres ombres s'ajunten, les ombres de tots els homes i totes

les dones de la terra. I qui sap, potser també se n'hi van les ombres dels cavalls i les eugues, de les ovelles i dels xais, dels llops i dels corbs. Diuen que totes les ombres es fonen per esdevenir Mamu, la gran ombra del món, que podem sentir entre el xiuxiueig del vent i les fulles del bosc, del bosc que hi ha damunt del pantà de San Anton, el bosc de Mamu. La llarga i elegant baixada que ens deixa a Bera està tacada de *case-ríos* més aviat pobres i aïllats. No són les grans cases de vora el riu Bidasoa, diríeu que fan mig de corral, mig de lloc per pujar-hi a passar el diumenge amb la colla. És un paisatge elevat, entre els prats i lloms de les muntanyes. Les

línies de les carenes de l'horitzó, des d'allà dalt, s'entrecreuen i es confonen, blavoses. Les unes farcides de boscos, les altres un mar de pastures. Però totes amb els homes i les seves cases ben a prop, que domestiquen aquests turons.

A mig camí hem topat amb un noi de la Ribagorça, fill de Vilaller i de família d'Aneto. Fort, prim, menut, duia una motxilla de 20 kg. Es fa el menjar, dorm sol als colls amb tenda. Salvatge com la muntanya d'Aneto. Com si la muntanya d'Aneto s'hagués fet home i hagués vingut a donar-nos la benvinguda al Pirineu. Tots tres baixem cap al poble i en David i jo deixem les coses a l'hostal i donem un tomb. L'Albert dormirà a la collada d'Idoia, pel cantó d'Elizondo.

Els raigs de sol s'escampaven com si fossin boira entre les arrels i esclataven contra els troncs dels arbres.

Bera és per a mi, com per a molta gent, el país dels Baroja, la nissaga d'escriptors que capitaneja el gran novel·lista Pío Baroja. Però jo sento especial atracció per un nebot seu, l'erudit, antropòleg i estudiós de la bruixeria Julio Caro Baroja. Julio Caro ens explica coses molt antigues i interessants sobre els bascos més remots, els que vivien en aquestes muntanyes fa milers d'anys. I per tant sobre els primers habitants coneguts del Pirineu, si és certa la brama que diu que fins al segle x una llengua similar a l'eusquera es parlava entre l'Atlàntic i el Pa-

Si ahir érem dins el paissatge, avui el tenim sota els peus i damunt nostre, el cel.

llars. Julio Caro era un espanyol afrancesat. Afrancesadíssim. Podríem dir que és l'únic francès de cap a peus (en la manera de pensar i dir, de comportar-se) nascut mai a Madrid. Això dóna lloc a una ploma racional, d'un escepticisme total sobre la ignorància i l'estupidesa humanes, que descriu mig sorneguer mig amb tendresa. Els Baroja aviat feren via cap a la capital espanyola i ja fa dècades que a Navarra només hi vénen a treure el nas en la magnífica torre d'estiueig a tocar del riu, que conserva els mobles, els quadres i els llibres d'aquelles èpoques i un aire senyorial i ombrívol.

De les meves especulacions literàries me'n va treure el so agut i dolç d'un instrument misteriós que baixava del campanar del poble. Ens hi vam apropar com si allò fos el flautista d'Hamelin. Silenciosos, cauts, ascendirem les escales que menaven a l'església. I de les escales va venir a trobar-nos un xicot franc i alegre, directe, que ens va convidar a entrar al seu estudi situat entre les parets gruyxudes del campanar.

Imagineu-vos una sala de pedra, quadrada i amb un sostre alt. Una tauleta de fusta, quatre papers, finestres grans per on entra la llum i l'aire i des d'on veiem les teulades vermelloses del poble. Acarat a les muntanyes i als turons, el nostre amfitrió estudia música i passa les hores tocant l'alboc, una mena de corn fet de banya de vaca, i n'escampa les notes antigues pels carrers i les places de Bera, que resta callada als nostres peus, com si escoltés. En un dels angles de la sala, unes escales pugen al pis de més amunt on hi ha la maquinària de les campanes: unes campanasses de coure i ferro que vénen d'una antiga foneria de Vitòria. En Jon s'hi passa les tardes a canvi de tenir-ne cura. Parlem una bona estona més, encuriós per aquesta torre enlairada i màgica, com d'aprenent de bruixot, i ja al vespre baixem cap a la fonda a sopar.

BERA-ELIZONDO (24 DE JUNY)

Som al Baztan, on fa temps vam passar una dies amb la Marta, els nostres fills i uns amics. M'agradaria tenir-los ben a prop per xerrar i jugar de nou pel passeig i els gronxadors i estar aquesta nit junts a Elizondo. És una enyorança

que ve i va de cop, com una ràfega de vent, acanalada, que truca al meu desig.

Jornada llarguíssima, de ben bé nou hores, que s'ha fet massa dura perquè no l'esperàvem. La terra és aquí més aèria i muntanyosa. Si ahir érem dins el paisatge avui el tenim sota els peus i damunt nostre, el cel.

En sortir de Bera hem entrat dins un bosc besat per la llum de l'alba. Els raigs de sol s'es-campaven com boira entre les arrels i esclata-ven contra els troncs dels arbres, i d'un tronc rebotia la llum com un llamp contra un altre tronc. Un bellesa emocionant i viva.

Al llarg del camí hem trobat dos sepulcres. El primer era un túmul prehistòric i s'alçava ar-rodonit, tot cobert d'herba. Unes flors grogues i primes brotaven. La natura té aquesta capacitat de dir-nos molt amb poc: una forma ondulada sobre el terreny, flors i silenci són prou per endevinar el repòs dels morts. El segon era tres hores enllà, en un marge del camí. El túmul tenia un parell de làpides amb inscripcions i unes banderes d'oració que l'encerclaven. Em dic a mi mateix que els cossos que hi jeuen estimaven amb tan-ta fúria aquest país que s'hi van enterrar fins a

*El casalot Maistruzar, al barranc d'Arla
(vall de Baztan).*

les entranyes. Potser foren militants d'ETA i mataren altres homes per amor a la terra. L'amor també ens pot convertir en assassins. Un cop al lloc de la carena es veia la vall de Zugarramurdi ben verda i riallera, tacada pel blanc dels *caseríos*. Més ovelles com ahir. Al fons de tot les penyes d'Haia i Larrun tanquen l'horitzó i ens recorden encara l'Atlàntic, que ja no veiem, i Hondarribia. A les costes que hi ha sobre Zugarramurdi hem preguntat el camí a uns llenyataires, que ens han respost amb un

UN COP AL LLOC DE LA CARENA ES VEIA
LA VALL DE ZUGARRAMURDI BEN VERDA I
RIALLERA, TACADA PEL BLANC DELS CASERÍOS

castellà macarrònic, arrossegant les erres. Esta-ven ajaguts mentre bevien en bóta i estiraven les cordes de les serres elèctriques. M'adono que a mesura que ens allunyem del mar hi ha menys cases i pastures. El bosc creix i els ho-mes s'amaguen. Els bascos semblen un poble de

bosquerols que vol ser a prop de l'aigua. Van sortir de la muntanya per abocar-se a l'oceà.

Tot i que, desgraciadament, la majoria de boscos són reforestats, hi ha també les boscúries majestuoses de la terra. Cap al tard hem creuat un rierol d'aigua blanca, les fulles brillaven i queien lentes dels arbres, dansaven al so del vent. Un parell de cavalls, una euga i el poltre s'abeuraven arraulits els uns amb els altres. Tendresa.

A mitja jornada trobem l'Albert que ens espera en un revolt. Diu de dormir a l'hostal amb nosaltres i demà sortir plegats. Creuar les muntanyes sol i dormir al bosc, durant setmanes, és molt dur. Sembla que tenim un company.

ELIZONDO - SOROGAIN (25 DE JUNY)

El camí que deixa Elizondo va planejant amunt de mica en mica d'una forma elegant. És una caminada més horitzontal que no pas vertical perquè la vall de Baztan és molt ampla i oberta. De fet, és la primera vall pirinenca que trobes venint del mar. Vull dir que el Baztan és una unitat en si mateixa, independent, envoltada de muntanyes, on el riu fa d'eix principal i els poblets s'arrengleren a les ribes. Per entrar-ne i sortir-ne cal creuar els colls o seguir riu avall. El Baztan és un món.

EL PIRINEU HA ESTAT SOVINT UN REFUGI PER ALS PERSEGUITS, EL CAMÍ CAP A UNA VIDA MILLOR, LLUNY DE LES PRESONS D'ESPANYA I DE FRANÇA

El primer coll que trobem és el de Bailei. Un lloc preciós, que va a parar a una valleta secundària puntejada aquí i allà de cases velles i blanques, en una mena d'ordre natural i atàvic. Hem dit adéu a un home ja gran, solitari, que segava amb dalla un camp d'herba tendríssima. I amb el canvi de vessant m'adono que ja som a la muntanya prepirinenca. Alguns cims recorden moltíssim el Taga. La pintura d'avui són cavalls en una fageda entre falgueres. El darrer tram de l'excursió, entre el coll port d'Urkiaga i la vall de Sorogain, és una orgia de faigs: faigs vells, faigs joves, faigs trencats, faigs damunt d'un riu, la llum somorta de la tarda entre els faigs. El bosc és dret i cau avall, avall,

creuat per l'aigua dels torrents que baixa rabent. ¡Quin deliri! A voltes, malgrat el cansament de tantes hores de marxa i la fosca que ens cau a sobre, m'aturo i miro els arbres que deixem enrere. Sento que sóc molt a prop d'ells, que aquí ja hi vaig caminar en somnis i em vénen ganes de plorar.

A Sorogain hem dormit al ras, extenuats, sota les estrelles. El xiuxiueig i l'ombra del bosc ens han aclucat els ulls.

SOROGAIN - AURITZ (26 DE JUNY)

Caminada curta de poc més de tres hores perquè de fet ahir vam fer una etapa i mitja i vam vorejar les nou hores altre cop. Calia descansar. Les muntanyes s'han fet rodones i velles com l'esquena d'un elefant. Les grans perspectives, els lloms suaus, tot convida al passeig, a l'excursió.

Al darrer coll abans de baixar cap al poble ens hem fixat en una pedra blanca i dreta enmig d'un prat que hem confós amb una font, assedegats com érem. Ens hi hem atansat i en David ha llegit en veu alta un nom gravat a la pedra: Oriol Solé Sugranyes. El cor m'ha fet un bot. M'he apropat a la pedra, l'he tocada i he aspirat aire durant uns segons. Em costava de creure el que estava veient. Aleshores li he explicat la història d'aquest anarquista català assassinat aquí, a trets, just a uns centenars de metres de la frontera, quan fugia de la Guàrdia Civil l'any 1976. Tenia 28 anys.

Una història que m'és familiar i havia sentit explicar a casa. I penso que el Pirineu ha estat sovint un refugi per als perseguits, el camí cap a una vida millor, lluny de les presons d'Espanya i de França: els càtars, els protestants, els republicans, els jueus, les dones i les bruixes, els antifranquistes i els qui estimaven la llibertat. ¿El que havia vist des que vam sortir del mar em duia cap a aquesta mort que sento propera? El boig de la cala dels Frares, el túmul prehistòric i el que envoltaven les banderes d'oració, l'home de la dalla... El cap prova d'enllaçar imatges que la vida, capriciosa com és, ens aboca damunt sense ordre, en llocs i moments diferents, però que a nosaltres ens pro-

voquen una mateixa emoció. Aleshores sentim música ben endins nostre i provem de fer-ne una cançó. A mi em sortia una cançó trista.

Hem arribat a l'hostal al migdia. Auritz, que en castellà anomenen *Burguete*, és un poble catòlic clavat a l'inici del camí de Santiago, sota el coll de Roncesvalls. Al carrer principal passava una processó amb catifes de flors i pètals escampats per terra i un capellà sota pali que clamava: «¡Viva Jesús Sacramentado!», i els vilatans responien: «¡Viva!» La majoria d'ells eren homes i anaven mudats. A la fonda tenien fotografies en blanc i negre de l'estada d'Ernest Hemingway i la seva colla camí de Pamplona o a punt per pescar truites o anar de cacera. L'escriptor nord-americà va quedar fascinat per la gent d'aquestes terres i tinc la impressió que la fascinació va ser mútua. El silenci, la quietud, regnen al menjador. Escolto les passes del cambrer apropar-se darrere meu. És un home de mitjana edat, hieràtic com una pintura romànica, que diríeu ben solter i ben verge. Porta un plat d'espàrrecs i cervellets de xai. Després de dinar descansem a l'habitació, que també és austera. Un llit, un armari de fusta i una pica. La Bíblia ens mira des de la tauleta de nit i en David endreça les fotografies que ha disparat pel camí com un esperitat, mentre jo escric les

Hem travessat boscos, camps, terres planes, en silenci, sense creuar-nos amb ningú.

meves notes a la llibreta Moleskine. És una imatge que es repeteix diàriament, on sigui que fem estada: dos homes creuen junts les muntanyes i en guarden, obsessivament, el record.

AURITZ - HIRIBERRI (27 DE JUNY)

Som al país de les bruixes, on les cases són fortes i blanques i els camps allargassats entre boscos grans i extensos, solitaris. Els inquisidors de Logronyo perseguiren i cremaren moltes dones i algun pobre diable d'aquests llogarets als segles XVI i XVII, els segles de les caceres per bruixeria. Dins el bosc hem topat amb una pedra amb gravats humans i entre els arbres un toro cardava una vaca i bramava en la foscor. Una ombra cavalcava l'altra. Esgarips. He mirat enrere i m'he adonat que, dreta sobre la pedra, hi havia la calavera d'una bèstia desconeguda. Hem travessat boscos, camps, terres planes, en silenci, sense creuar-nos amb ningú. Més tard el bosc s'ha fet negre i donava una idea de mal, opressiva. El mal fet de por i d'angoixa que descriu Mercè Rodoreda a *La mort i la primavera*. Les branques se m'enganxaven a la roba, m'esgarrapaven.

Hem caminat en direcció sud durant hores fins al veïnat d'Hiriberri, a la vall d'Azkoa. El paisatge de la tarda ha fet un gir. Som al Prepirineu ibèric, el regne de la roca calcària, el cel gegant i blau i el sol que espetega. Per primer cop imagino la Mediterrània. Al poblet hi ha

una quarantena de cases i tot té un aire agrícola. La gent viu de la terra, la fusta i el bestiar. Pel seu aïllament és un lloc on el turisme no hi ha fet estralls. Tothom es desvia cap a Irati, que queda just damunt. ¿Travessarem totes les muntanyes i arribarem al mar?

TRANSPIRINENCA (1)

JORNADA 1

Itinerari: Hondarribia (24m) - fortí de Sant Telmo - platja dels Frailes (0m) - Cap d'Híguer - far del Cap d'Híguer (42m) i retorn.

Temps de camí: 1 h d'anada i 1 h de tornada.

Desnivells: +104 m / -104 m.

JORNADA 2

Itinerari: Hondarribia (24 m) - Irun (5 m) - ermita de Sant Martzial (200 m) - collada d'Erlaitz (449 m) - collada d'Ursain (460 m) - embassament de San Anton (240 m) - Telleria - Bera de Bidasoa (56 m).

Temps de camí: 6 h.

Desnivells: +1.250 m / -1.218 m.

JORNADA 3

Itinerari: Bera de Bidasoa (56 m) - collada d'Ildoia (260 m) - port de Lizarreta (441 m) - collada Narbalatz (475 m) - collada d'Irazko (530 m) - collada d'Ursumiatza (530 m) - collada d'Esquisaroi (510 m) - collada Bagatxeta (790 m) - collada Iñaberri (795 m) - pla d'Amezti (580 m) - Elizondo (200m).

Temps de camí: 9 h.

Desnivells: +1.700 m / -1.556 m.

JORNADA 4

Itinerari: Elizondo (200 m) - collada Bailei (606 m) - collada d'Urballo (890 m) - collada Zaldegui (947 m) - collada de Bustalorro (1.180 m) - collada d'Enekorri (1.140 m) - port d'Urkiaga (912 m) - collada d'Adatún (1.200 m) - avantcim de l'Isturumburu (1.260 m) - alberg de Sorogain (840 m).

Temps de camí: 8 h 45 min.

Desnivells: +1.770 m / -1.130 m.

JORNADA 5

Itinerari: alberg de Sorogain (840 m) - collada d'Arbilleta (1.135 m) - Auritz (898 m).

Temps de camí: 3 h 15 min.

Desnivells: +690 m / -632 m.

JORNADA 6

Itinerari: Auritz (898 m) - Uiarburu (992 m) - Nabaia (1.013 m) - Usategieta (1.027 m) - Latxaga (1.210 m) - Aitzarteta (1.126 m) - Orbara (767 m) - Hiriberri (923 m).

Temps de camí: 3 h 50 m.

Desnivells: +450 m / -425 m.

THE ALPINE FIT

100% BLISTERFREE

PRODUCT: FIRETAIL, SIMON GIETL, ALPINEXTREM TEAM
P/c: Hansi Heckmair

www.salewa.com

LES COSTES DEL GARRAF

Text i fotografia de **Roger Rovira**

amb CAIAC DE MAR

De Vilanova i la Geltrú a Sitges i Garraf

Ben a prop de Barcelona, les costes del massís de Garraf ofereixen indrets força interessants per fer excursions amb caiac de mar. Potser sense l'espectacularitat d'altres llocs, com ara la Costa Brava, la proximitat d'un litoral rocós, juntament amb la comoditat que ofereixen les estacions nàutiques, converteixen aquest espai en una opció interessant per a la iniciació o pràctica d'aquest esport.

*Enfilant la punta
de la Desenrocada,
des de la platja de
l'Home Mort.*

Colls-Miralpeix

L'estació nàutica de Vilanova i la Geltrú pot proporcionar una base excel·lent per explorar des del mar la costa rocosa del Garraf. Coincidint amb l'espai d'interès natural del Colls-Miralpeix, el tall de costa que va de Vilanova i la Geltrú fins a Sitges convida a recorre'l amb caiac per poder observar les caletes, els bufadors, les coves i els penya-segats que s'hi amaguen. Amb 2,5 km d'extensió i 370 ha de superfície, aquest espai natural esdevé una de les zones litorals més grans sense urbanitzar entre Barcelona i Tarragona que, a més, juga un paper clau en la connexió ecològica entre els parcs del Garraf i de Foix.

Aquest primer tram del recorregut es caracteritza perquè és una zona rocosa de poca alçada, on la vegetació arriba gairebé a tocar el mar. Entre les plantes que es poden observar,

el margalló (*Chamaerops humilis*), destaca pel seu interès biogeogràfic, ja que es tracta de l'única palmera autòctona d'Europa. Aquesta espècie protegida és pròpia de les zones litorals i es caracteritza per la seva resistència al foc, gràcies a la capacitat de rebrotar ràpidament després d'un incendi.

Passant la punta Llarga, en dies de mar agitada, es pot albirar en acció un sorollós bufador. L'estrident ronc seguit d'un profund buf anuncia una columna d'aigua vaporitzada com un guèiser que sorgeix d'imprevist entre les roques. Però segurament, el que més crida l'atenció resseguint la costa d'aquest espai és la magnífica boca marina de la cova del Gegant. Aquesta cavitat, que també compta amb una obertura superior, és coneguda arreu pels seu

Uns margallons ben ufanosos a la punta de les Coves.

Torre Blava-Espai Guinovart, seu de l'estació nàutica de Vilanova i la Geltrú.

VILANOVA I LA GELTRÚ, ESTACIÓ NÀUTICA

Des de l'estació nàutica de Vilanova i la Geltrú, cap de comarca de Garraf, es pot organitzar tot el necessari per poder afrontar la descoberta d'aquest entorn amb comoditat i seguretat. Des d'aquesta base és possible realitzar cursos, així com excursions guiades i lloguer tant de **caiac de mar** com d'altres embarcacions.

Cal pensar que el caiac de mar, tot i ser una activitat normalment tranquil·la i apta per a tothom, té associats uns riscos potencials que cal tenir en compte i un vesant tècnic que cal aprendre abans d'afrontar una sortida de manera autònoma.

Webs interessants:

- www.estacionauticavilanova.com
- www.elrosegall.cat

interès arqueològic, ja que a l'interior hi fou descobert a la dècada de 1950 una mandíbula de neandertal. Recentment, i després d'haver estat redescoberta als arxius, aquesta peça coneguda com la *mandíbula de Sitges*, de 53.200 anys d'antiguitat, ha estat datada a la Universitat de Bristol (Regne Unit) gràcies a una tècnica pionera. Contràriament al que es podria pensar, el seu propietari original no era pas una persona de mar. Cal pensar que en aquell temps, el nivell del mediterrani era 80 m més a baix que l'actual. Per aquest fet, la cova estava separada de la costa per 20 km d'un plana idònia per a la caça. Una mica més enllà, la costa rocosa queda de sobte interrompuda per la població de Sitges.

RECORREGUT COLLS-MIRALPEIX

Punt de sortida/arribada: Vilanova i la Geltrú.

Recorregut: Vilanova i la Geltrú - punta Llarga - cala Xica - punta Grossa - cala dels Gegants - platja de l'Home Mort - cova del Gegant - Sitges - Vilanova i la Geltrú.

Distància: 11 km (anada i tornada).

Temps de rem: 3 hores.

Parc del Garraf

Per als més entrenats o pels que vulguin allargar una mica més el recorregut, també hi ha la possibilitat d'endinsar-se al parc natural del Garraf i explorar els seus espectaculars penya-segats. El vessant litoral del parc es caracteritza pels espadats que s'estenen de forma gairebé contínua des de port Ginesta, al límit oest de Castelldefels, fins a Aiguadolç, a la localitat de Sitges.

Precisament en ser aquesta una zona de penya-segats allunyada d'altres zones similars, tant pel sud com pel nord, esdevé una petita illa per al descans dels ocells marins. Tot i que no hi ha massa presència de nidificants, a l'hivern i en les èpoques de pas es poden observar espècies interessants, com ara el gavot, (*Alca torda*), el fraret, (*Fratercula arctica*) i el corb marí emplomallat (*Phalacrocorax aristotelis*), entre d'altres.

El dibuix del formidable espadat coster, porta a visitar la petita cala d'aigües turqueses del Forn i la cova del Pebre, en un ambient de natura aparentment gens pertorbada. Aquesta sensació es veu trencada breument al pas de la cala Vallcarca, amb el seu port industrial i la respectiva pedrera. Superat el desagradable impacte, el paisatge torna a trobar consol en l'oasi visual de cala Morisca. Però el millor encara està per veure.

La Falconera i els seus 128 metres de lluminosa verticalitat amaguen més secrets dels que a primer cop d'ull podríem sospitar. Als peus de la paret, la boca aquàtica de la cova de la Falconera i el seu misteriós riu subterrani que ningú no sap del cert d'on prové. Aquesta font abundosa d'aigua de primera qualitat abastava a tota la comarca del Garraf fins que un atemptat ecològic de primer ordre la va fer

El poble de Garraf amb la Falconera al darrere.

EL CARST DEL MASSÍS DE GARRAF

El tret més destacat del massís de Garraf és el relleu càrstic. L'acció erosiva de l'aigua ha modelat aquest paisatge calcari a través de fenòmens de corrosió superficial i subterrània, de manera que ha originat un relleu concret i una fenomenologia de circulació hídrica.

Quan aneu d'excursió al Garraf observareu diverses formes de modelat càrstic: el rascler, la dolina, el pòlie i les valls seques i cegues; després les formes subterrànies: els pous. Generalment el paisatge càrstic es veu de seguida gràcies a les formes superficials, ja que és evident que les subterrànies són més inaccessibles, i requereixen tècniques de progressió vertical per endinsar-nos-hi.

malbé: l'abocador del Garraf. Alçant la vista des de l'aigua, podem veure les vies d'escalada i l'espectacular avenc del Penya-segat de la Falconera. Aquesta mena de pou escapat, que finalitza en un immens balcó penjat del penya-segat a causa de l'erosió de la part final de la cavitat, fa les delícies dels espeleòlegs i els escaladors que el visiten.

Abans de girar cua, el poble de Garraf ofereix un merescut descans. A la seva platja, perfectament arreglerades, hi ha les casetes de fusta, pintades de blanc radiant i verd anglès, testimoni de l'arribada dels primers estiuejats cap a finals de la dècada de 1920.

De nou cap a Vilanova persisteix la sensació d'haver gaudit d'un espai fràgil, d'una petita illa de naturalitat preservada miraculosament per la seva accidentada geografia i envoltada d'un mar d'infraestructures i centres urbans de dimensions colossals.

RECORREGUT PARC DEL GARRAF

Punt de sortida/arribada: Sitges.

Recorregut: Sitges – platja d'Aiguadolç – platja dels Ponts – punta de Cala Forn – punta de la Cova del Pebre – la Ferrosa – cova del Congre – cala de Cal Gat – port de Vallcarca – cala Morisca – cova de la Falconera – port del Garraf – platja de Garraf – Sitges.

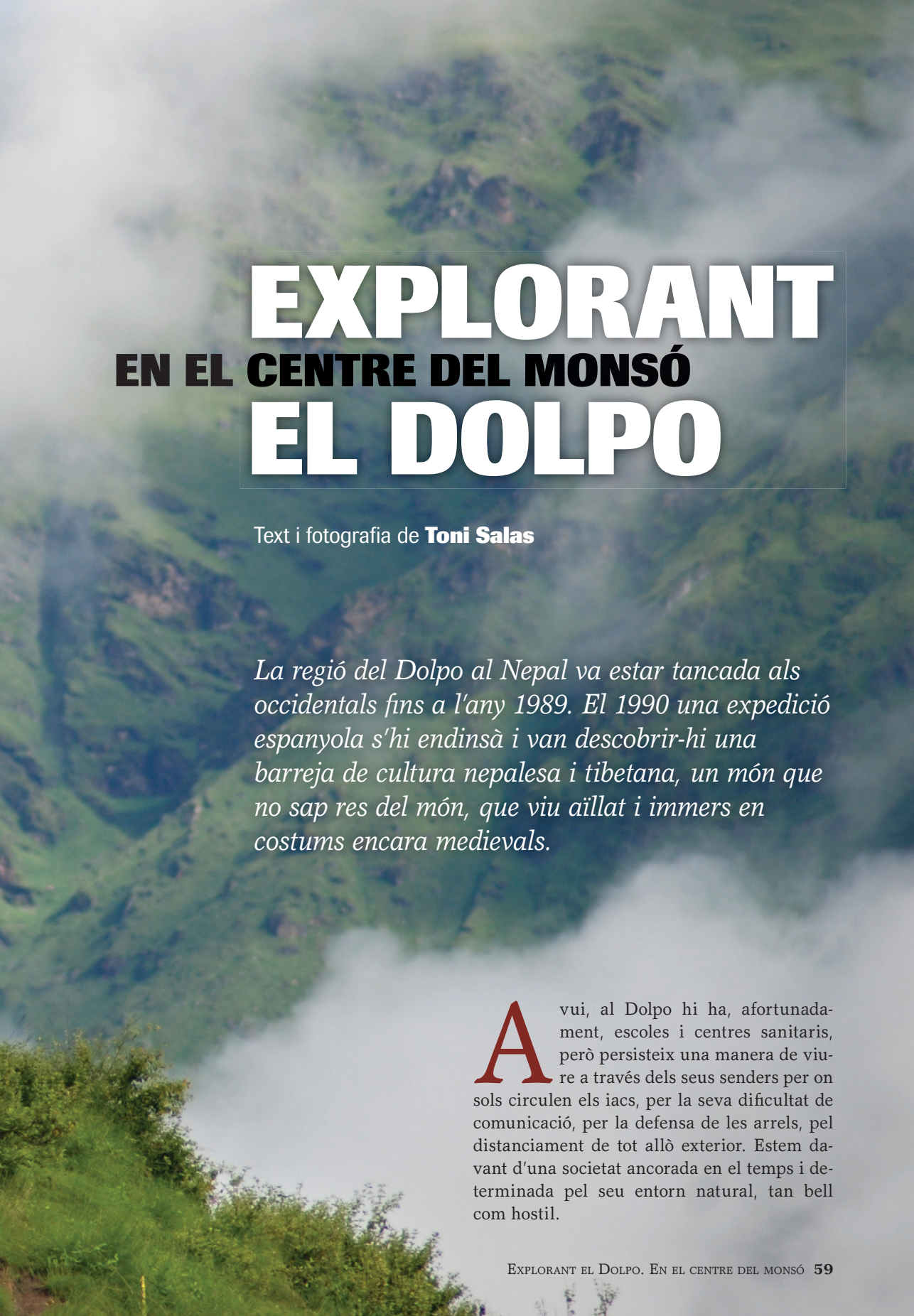
Distància: 15 km (anada i tornada).

Temps de rem: / 4 hores.

*Els xerpes, homes forts
i amb un somriure
perenne, avancen a poc
a poc entre la boira
carregats amb el fato
a l'esquena.*

EXPLORANT EN EL CENTRE DEL MONSÓ EL DOLPO

Text i fotografia de **Toni Salas**

La regió del Dolpo al Nepal va estar tancada als occidentals fins a l'any 1989. El 1990 una expedició espanyola s'hi endinsà i van descobrir-hi una barreja de cultura nepalesa i tibetana, un món que no sap res del món, que viu aïllat i immers en costums encara medievals.

Avui, al Dolpo hi ha, afortunadament, escoles i centres sanitaris, però persisteix una manera de viure a través dels seus senders per on sols circulen els iacs, per la seva dificultat de comunicació, per la defensa de les arrels, pel distanciament de tot allò exterior. Estem davant d'una societat ancorada en el temps i determinada pel seu entorn natural, tan bell com hostil.

EL NOU NEPAL MAOISTA

L'última vegada que vaig estar al Nepal la guerrilla et demanava l'impost revolucionari per les muntanyes. Ara els maoistes són al poder. A primera vista res no ha canviat en un país pobre, encara que la majoria de nens ja estan escolaritzats i atesos. La brutícia oneja pels carrers de Kàtmandu, sense una xarxa eficient de clavegueram, sense una educació cívica que comporti una mica de netedat i eviti malalties.

Kàtmandu ja fa temps es va convertir en una urbs plena de soroll, cotxes i gent que sobreviu entre la deixalla i el fang. Des dels temps hippies, quan la ciutat era petita, encantadora i sense tràfic, tot ha evolucionat cap a aquest monstre de ciment on a cada racó hi ha un comerç que ven quincalla. Sense asfalt, sense voreres, amb un cotxe o una moto que et sorprèn per darrere amb les seves botzines, la ciutat

continua gaudint de la interessant Durbar Square i dels seus temples budistes i hinduistes sense reformar i de les petites meravelles de Patan i Bakthapur.

Però decididament els turistes fa temps que han abandonat aquest paisatge ingrat i quan li preguntem a un dels nostres xerpes què li sembla l'evolució del país, ens contesta que el canvi s'ha notat poc i que els maoistes s'han aburgesat.

EL CAMÍ DELS IACS

Arribar al Dolpo no és fàcil. El vol regular Barcelona-Madrid-Dohaa-Kàtmandu es fa llarg, però tot acaba tan sols de començar. De Kàtmandu planegem a Nepaljung i d'aquest llogaret a Juphal. Aquest petit avió sols surt quan no hi ha boira, núvols o mal temps. Tenim sort, avui volem malgrat l'ensurt d'un aterratge en un verdader patatar. L'avió pren terra, agafa velocitat i frena, sortosament, perquè més enllà hi ha el barranc.

Juphal és el lloc d'inici del nostre recorregut, envoltat de muntanyes verdes i sense gaire interès. Ens acostumem a una cosa: tot el recorregut, a excepció del pas per les altes collades, ens acompanyaran els rius, rius cabalosos, salvatges, d'aigües imparables, tèrboles i violentes, on cap nedador

*La bellesa d'una
mirada, entre
la dolçor i
l'amargura.*

s'hi avesaria. Anirem fent un recorregut circular pel baix Dolpo, passarem del 2.150 m de Dunai als més de 5.200 m de les collades de Numa La i Baga La, per tornar a descendir i trobar el nostre aeroport de joguina.

Aquestes primeres etapes encara anem pel costat dels conreus: blat de moro, arròs, carbassa, varietats del cànnabis, molta marihuana, mill, patata... El camí es fa per senders oberts a la roca, de vegades al costat del riu, en altres ocasions el corriol ascendeix i el riu queda a sota com una petita serp que es revincla. És maco, és verd. Si busquem alguna comparació es podria assemblar a alguna zona de la vall d'Aran.

Aquí les grans muntanyes de l'Himàlaia queden lluny. Som en el ple del monsó, una època en la qual els vuitmils estan nuvolosos i invisibles, però la idea que ens van vendre del Dolpo és la d'un microclima a l'agost que allunya el monsó i dona molts dies de sol.

Res més allunyat de la realitat. Els dies s'aixequen rúfols, plens de boira i núvols, després s'aclareixen una mica i a la tarda i a la nit plou sense remissió. Quan ens aixequem tot està

Un parell d'stupes, monuments búdics ben vistosos, entre Jupal i Dunai.

mullat. Trepitgem els camins amb fang, fang que es barreja amb la merda de iac o de ruc.

Portem una dotzena de rucs que ens tragin l'equipatge i una desena de persones al nostre servei, xerpes, cuiners, portadors... A Do Tharap ja es comença a notar l'altura, som a 3.944 m, però no és res comparat al que ens espera. El campament està plagat de iacs. Aquí

ENS ACOMPANYARAN ELS RIUS, RIUS CABALOSOS, SALVATGES, D'AIGÜES IMPARABLES, TÈRBOLES I VIOLENTES, ON CAP NEDADOR S'HI AVESARIA

és un animal bàsic perquè tant pot servir per al transport de mercaderies com per donar llet, formatge o carn. Arribem al Baga La Phedi Camp i enfront nostre apareix el Norbung Kang (6.085 m). Malgrat la bona aclimatació, les cames pesen, costa respirar i tens mal de cap. Ascendir és remuntar un parell de contraforts, arribar a un collet i flanquejar la muntanya per elevar-se en l'ascensió final, tot summament fàcil... ja dos mil metres menys!

PHOKSUMDO: EL LLAC ERA TAN BLAU QUE CREMAVA ELS ULLS

Ara ja ha passat el més difícil, a més la vall s'eixampla, es fa verda, cascades d'aigua reben el nostre pas i anuncien l'arribada al llac de Phoksumdo. És un llac blau turquesa, envoltat de muntanyes, un indret ple d'encant. Fem un bany en les aigües fredes, encara que no tant si tenim en compte que som a 3.700 m. Més tard inicio una caminada de descobriment i vorejo entre el bosc cap a un grup aïllat de cases.

ESTEM EN UN DELS ÚLTIMS RACONS DE LA TERRA, ON LA CIVILITZACIÓ HA ARRIBAT EN COMPTAGOTES

Arribo al poble i em reben onze stupes¹ alineades entre terra i aigua, aviat me n'adono que no hi ha ningú, que estic en un poble fantasma, abandonat enmig del silenci, sols estic envoltat pel soroll del vent que agita les banderes de pre-

Travessant els passos estrets damunt del riu Barbung Khola.

gària. Vaig fins a la gropa (monestir) tancada amb pany i forrellat, però que conserva la seva estructura, les fantasioses finestres, els dracs guardians. Una calma magnífica omple l'espai, l'ésser humà ha abandonat el seu entorn deixant que en poc temps el devori la natura que s'alça feréstega, amb la presència d'aquest lloc perdut en l'últim indret del món.

M'assec a les escales de la gropa, en plena contemplació mentre que una fina pluja comença a humitejar la terra. Camino després cap al poble Rigmo-Phuksomdo, unes 50 cases d'adob i pedra, amples teulades on fer la vida social i guardar el gra, moltes stupes, gent de pell colorada, vida misèrrima. Un nen surt al meu encontre, li faig una foto i li mostro pel visor, no té cap emoció, penso que potser no està interessat en si mateix o que potser no ha vist mai la seva imatge en un mirall i no sap qui és.

Ara la gent torna del camp carregada de llenya, d'herbes. Pujo a un turonet i la vista impressiona, l'últim raig del sol il·lumina les altituds verdes dels voltants com en una postal, el llac descansa pacient, el poble aglomerat en si mateix mostra l'última activitat de la tarda.

ELS BON: ENTRE L' ANIMISME I EL BUDISME

Do Tharap és un poble rodejat de muntanyes. Anar i venir comporta dies de trajecte per senders llaurats en la roca o per les altes collades, sols accessibles a peu.

Estem en un dels últims racons de la terra, on la civilització ha arribat en comptagotes. Caminem per la vall, per l'àrea de Dhoro, cap a la gropa de Shipcho. La gropa és del segle XVII, dins hi trobem una roda d'oracions feta amb pasta de paper d'arbre, imatges de Buda, representacions religioses. En qualsevol cas estem en un centre bon. Es tracta d'un animisme anterior al budisme dels segles X i XI on els espe-

1. Una stupa (mot sànscrit) és una construcció pròpia del budisme del subcontinent indi, d'on és original, però també a altres llocs d'Àsia on s'ha expandit el budisme, com el Nepal, el Tibet o Indoxina. En general és un estructura de pedra acampanada decorada amb una balustrada amb un pal que sosté un o més d'un para-sols d'honor.

A full-page photograph of a person riding a white horse through a vast, mountainous landscape. The rider, wearing a dark jacket and a red hat, is positioned in the lower right foreground, moving along a dirt path. The background features steep, rugged mountains with green grassy slopes and rocky peaks. A small stream flows through the valley floor. The sky is overcast.

*Un nòmada del
Dolpo fa el seu
camí a cavall.*

*El llac Phoksundo, d'aigües
blau turquesa, està envoltat
de muntanyes d'encant.*

rits i la natura hi juguen un paper important, on les pràctiques rituals com l'endevinació tenen una alta consideració. En el segle xv l'arrelament del budisme tibetà fa que es doni un sincretisme entre les dues religions malgrat que els bon conserven la seva pròpia autonomia.

Fora dels temples podem observar imatges escultòriques que podrien ser referents d'aquest món espiritual. La gompa de Do Tharap és presidida per una stupa, els ulls de Buda en els quatre cantons ho veuen tot, ho dominen tot. Però potser on ens hem sentit millor acollits és a Dunai, el primer poble d'arribada del trekking. Allà hem conegut la saviesa, la imatge reflexiva, tranquil·la del jove monjo, la seva pau, el seu parlar pausat. Això contrasta també amb la seva solitud, en el seu aïllament. Ens explica el seu projecte que ja és realitat: establir una escola bon al Dolpo que doni l'oportunitat als nens orfes d'estudiar tant la religió bon com la llengua i cultura tibetana.

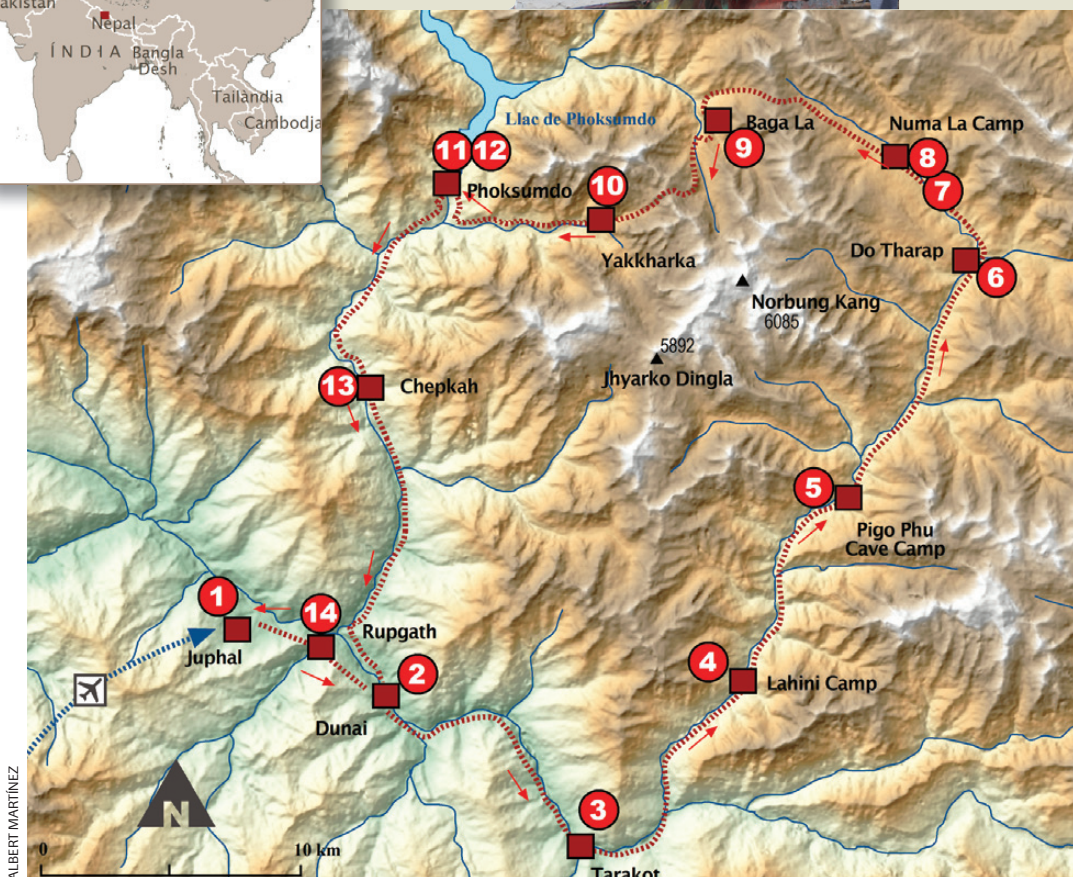
EL LLEOPARD DE LES NEUS QUE NO VÀREM TROBAR

Peter Matthiessen va escriure *El lleopard de les neus* l'any 1973. Basat en les seves pròpies experiències, quan va entrar a la regió del Dolpo en el moment en què cap occidental ho havia fet o almenys documentat. El llibre, en plena època hippy es va posar de moda. Es tractava de viatjar per allà on ningú ho havia fet abans, de posar com excusa la troballa d'una espècie autòctona a les acaballes de l'extinció i de contactar amb els nadius, els bons salvatges, el religiosos budistes de les lamaseries, tot en un clima dur i hostil on s'havia de fer front als mateixos límits de resistència, a les dificultats, a les tempestes de neu.

Matthiessen crea un llibre de viatge canònic, uneix orientalisme, filosofia, capacitat de descoberta i cerca de la llibertat, és un clàssic que tot bon viatger ha de llegir. Sense aquest llibre jo no seria avui aquí. Trenta-vuit anys després sempre hi ha qui s'aprofita per vendre aquests elements mítics vinguts a menys. El lleopard continua sense aparèixer i qualsevol viatger inquiet ha contactat amb lamaseries budistes al Nepal mateix, al Tibet o al sud-est asiàtic, el

LES ETAPES DE LA RUTA

Dia 1:	Juphal (2.475 m) – Dunai (2.140 m)	3 h
Dia 2:	Dunai – Tarakot (2.405 m)	8 h
Dia 3:	Tarakot – Lahini Camp (3.350 m):	8 h 30 min
Dia 4:	Lahini Camp – Pigo Phu Cave Camp (3.650 m)	8 h
Dia 5:	Pigo Phu Cave Camp – Do Tharap (3.944 m)	8 h 45 min
Dia 6:	Do Tharap – visita monestirs. Ascensió aclimatació a 4.275 m.	
Dia 7:	Do Tharap – Numa La Phedi Camp (4.650 m)	5 h 30 min
Dia 8:	Numa La Phedi Camp – Numa La (5.238 m) – Baga la Phedi Camp (4.365 m)	7 h
Dia 9:	Baga La Phedi Camp – Baga la (5.214 m) – Yakkharka (3.950 m)	7 h 30 min
Dia 10:	Yakkharka – Llac de Phoksumdo (3.700 m)	3 h
Dia 11:	Llac Phoksumdo – recorregut cap a l'Alt Dolpo: visita monestirs.	
Dia 12:	Llac Phoksumdo – Chepkah (2.162 m)	8 h
Dia 13:	Chepkah – Rupgath (2.105 m)	7 h 30 min
Dia 14:	Rupgath – Juphal (2.475 m)	1 h 40 min

*Norbung Kang (6.085 m),
un cim que fa respecte.*

trekking és interessant, però segurament hi ha llocs igual de macos, més a tocar i amb una despesa econòmica menor.

LA GENT QUE VAIG ESTIMAR

En aquests llocs remots la gent encara et rep amb un somriure i això és el seu millor capital. Societat fonamentalment agrària, on es completen petits basars, alguna serralleria, homes cosint amb les que, als nostres ulls, són antigues i obsoletes màquines, obres públiques i, per tant, gent que viu de la construcció. En qualse-

vol cas, poques possibilitats de prosperar.

En els pobles més importants hi ha escoles que agrupen els llogarets de la vall més pròxims, però el rigor del temps fa que els dies lectius no passin de 70. La innocència en el somriure senzill i sincer dels nens jugant és un remei contra la boja societat occidental, tot i que cal pensar en el precari món que els espera quan creixin. Un company, a Dunai, fa una donació de llapis i bolígrafs als nens de l'escola. Al matí següent l'esperen al camí de pas i li regalen un parell de dibuixos que han efectuat amb l'ofrena.

Camí de Tarakot trobem un grup de pelegrins. Ens assabentem que vénen de Muktinah, un espai sagrat i que porten 19 dies de marxa.

A Lahini Camp (3.250 m) un grup de tibetans tenen instal·lades les seves tendes. A la nit, després de sopar, anem a una tenda tibetana a prendre txang (cervesa d'arròs). No sabem la graduació, però passa molt bé. L'aixopluc és el magatzem, l'adrogueria, el rebost, la cuina, el menjador i el llit, tot és u.

Primer, les dues dones ens serveixen la cervesa i ens miren amb expectació, algú del nostre grup toca una petita guitarra i arriben els homes. Treuen telèfons mòbils i graven la música. Una noia toca «El noi de la mare», i jo la canto amb gran èxit. Cau més cervesa d'arròs, no ens entenem però ens comuniquem. Els mòbils segueixen funcionant a dojo, ens fem fotografies mú-

tues i després de moltes salutacions marxem. S'obliden de «El noi de la mare» i al mòbil sona Shakira. A una hora d'avió de qualsevol lloc que diuen civilitzat i a 20 hores de camí a peu, més tard, triomfen els mòbils última generació i Shakira en la humil tenda tibetana. El món s'ha fet molt petit.

Al Dolpo la gent fa la vida als terrats, allà les dones xerren, treuen els polls als nens, algú ha muntat el seu camp de cols, tots miren qui ve i què passa. A Ruggath Camp, ja de tornada, surto a la tarda a fer un vol. Estic en el camí entre Juphal i Dunai, autèntica autopista de comunicació. Pujo al costat d'una stupa, on es mostren orgulloses les banderes budistes: els cavalls del vent. Pel sender passa una munió de gent. Una dona porta pel caminó una cabra, acompanyada del marit i una dona gran, potser la sogra, caminen amb gran dignitat, porten la cabra a vendre a Dunai. La dona més jove agafa la cabra en braços amorosament i continua avall. Més tard es presenten un parell d'homes, s'identifiquen com a soldats de l'exèrcit nepalès, però no vénen en so de guerra; acabem parlant del Barça i em reciten l'alineació. ¿Viatjarem per un lloc realment perdut del món quan en alguna contrada ningú no sàpiga res del Barça?

De tornada passo pel costat d'una botiga de provisions, està prou assortida: galetes, pomes i cervesa. La filla de l'amo, una nena d'uns dotze anys té una bellesa infinita. Com sempre, no puc evitar el pensament sobre aquesta criatura, amb aquests ulls plens d'intel·ligència i les poques oportunitats que li brindarà la vida en aquest indret. I, com no podia ser d'una altra manera, les grans estrelles d'aquesta marxa són els xerpes, amb la seva fortalesa, amb el seu somriure perenne, tot i la càrrega que porten a l'esquena. El

**EN AQUESTS LLOCS REMOTS LA GENT ENCARA ET REP
AMB UN SOMRIURE I AIXÒ ÉS EL SEU MILLOR CAPITAL**

dia de comiat canten i ballen les seves cançons amb una alegria no forçada. Prenem raksi, l'aiguardent del Nepal, i tots som protagonistes fraterns, i celebrem que tot ha anat bé i que ben aviat, en aquest joc d'atzar que és la vida, tornarem a la casella d'inici, a aquella que diu: casa.

Mont Blanc. Nou ascensions i un somni

Joan Quintana

Barcelona: autoedició, 2012.

Mont Blanc: nou ascensions i un somni

L'alpinista Joan Quintana ha publicat en autoedició el llibre *Mont Blanc. 9 ascensions i un somni*, prologat per Patrick Gabarrou i Jordi Lluç, que ve a ser «una miqueta de la meua vida», com diu el mateix autor al final de l'obra. De fet, aquest llibre és el relat d'uns anys intensos, en què Quintana es va dedicar a fer algunes de les ascensions més clàssiques i difícils del Mont Blanc des del vessant italià.

Trenta anys després d'haver fer la primera ascensió a aquesta muntanya i d'haver practicat l'alpinisme de gran dificultat, Joan Quintana, a través de nou capítols, recorda les seves ascensions i els amics que l'acompanyaren; però també, aquest llibre, és un reflex viu de la història de l'alpinisme, de la conquesta del Mont Blanc i dels homes que traçaren els itineraris més espectaculars.

Mont Blanc. 9 ascensions i un somni és un llibre il·lustrat amb fotografies en color que reporten el record i la descripció, en primera persona, d'aquestes aventures, des del 1981 fins al 2010: la paret nord del Grand Pilat d'Angle; el pilat central del Freney; la paret nord del Tour Ronde; la Major del vessant de Brenva; l'aresta Innominata al vessant Brouillard; la Poire del vessant de Brenva; la via Bonatti-Oggioni al pilat Rouge del Brouillard; el Miroir de Lluna i la Hyper couloir Gabarrou-Steiner.

Ferran Alexandri

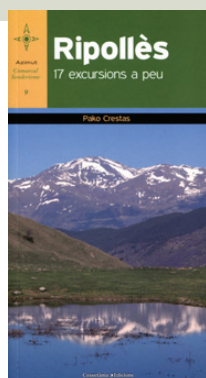

Passejades per zones estepàries

Una comarca poc valorada pels excursionistes. L'autor hi destaca la lluita de l'home per conivir amb un bé tan escàs com l'aigua.

Segrià.
17 excursions a peu
Joan Ramon Segura

Valls: Cossetània Edicions, 2012 (Azimut Comarcal Senderisme, 6)

Les millors excursions del Ripollès

Per conèixer la comarca a peu, des dels cims més alts de Núria-Ulldeter fins a les zones més baixes i poc freqüentades.

Ripollès.
17 excursions a peu
Pako Crestas

Valls: Cossetània Edicions, 2012 (Azimut Comarcal Senderisme, 9)

El Pedraforca, una muntanya mítica

Itineraris pel Pedraforca i les serres d'Ensià, del Verd, de Cadí, de Gisclareny o de Vallcebre.

El Pedraforca i les valls de Saldes i Gósol
Raimon Rovira Solà
Àngels Martín Celma

Sant Vicenç de Castellet: Farell Editors, 2012 (Llibres de Muntanya, 28)

El canal de l'Urgell

Per conèixer a peu o amb BTT el ric patrimoni natural i cultural, i també històric, al voltant del canal d'Urgell, a la plana de Lleida.

El canal d'Urgell.
15 excursions a peu i en BTT

Josep M. Farré-i-altres
Sant Vicenç de Castellet: Farell Editors, 2012 (Llibres de Muntanya, 27)

Catalunya. 50 elements d'arquitectura i enginyeria ferroviàries

Textos de **Josep Olivé Saperas**

Fotografies de **Javier García-Die Sánchez-Guardamino**
Valls: Cossetània Edicions, 2012. [Col·lecció Khroma, 9]

Passat i present de la construcció ferroviària

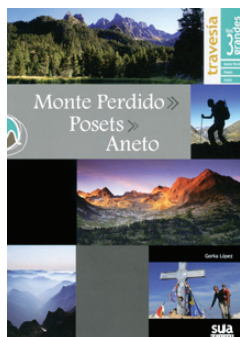
La majoria de les línies per les quals passen els nostres trens, amb els seus túnels, viaductes i moviments de terres foren construïdes durant el segle XIX per petites companyies privades d'àmbit local. És cert que la xarxa s'ha anat renovant i millorant, però encara ara els traçats de moltes línies del nostre país són els que es van bastir en el primer moment. No fou fins a l'època daurada del ferrocarril que les grans companyies es cruspiren les petites empreses i societats que anaven fent fallida.

L'autor ha seleccionat i fotografiat 50 obres interessants del patrimoni ferroviari català. De cada un dels cinquanta edificis, ponts o túnels que recull el llibre, se'n narra la història, se'n descriuen les característiques i els valors artístics, tècnics o socials.

Obres com els viaductes de Duesaigües a Tarragona, el pont de Santa Linya a la línia de la Pobla, el pont del Centenari a Monistrol, l'estació del Nord a Barcelona, l'estació de les Planes a Collserola, el baixador de Santa Susanna al Maresme, els túnels de Toses a la línia de Puigcerdà, etc., són alguns exemples del seu contingut.

Aquestes construccions representen una nova forma de fer visites i excursions a llocs que van tenir els seus moments de glòria. Totes constitueixen un punt de referència per la seva antiguitat o per la seva modernitat.

Carles Olmedo

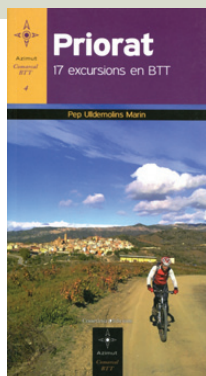

Deu dies d'alta ruta pirinenca

Una proposta molt exigent amb forts desnivells i etapes llargues entre refugis, que enllaça el Mont Perdut, el Posets i l'Aneto.

Monte Perdido-Posets-Aneto
Gorka López

Bilbao: Sua Edizioak, 2012

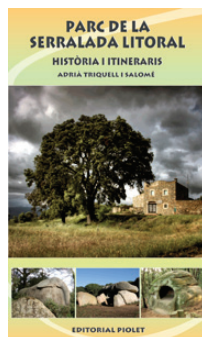

Els pobles del Priorat amb BTT

Per descobrir amb bicicleta un territori ple de raconades de gran bellesa, sobretot a la zona del Montsant.

Priorat 17 excursions en BTT

Pep Uldemolins Marin
Valls: Cossetània Edicions, 2012
(Azimut Comarcal BTT, 4)

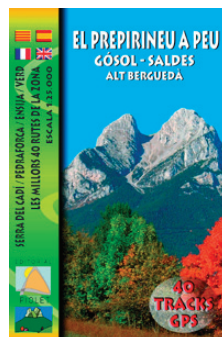

La Serralada Litoral

9 itineraris amb més de 170 punts d'interès: elements prehistòrics, assentaments ibers i romans, monuments, arbres singulars, fonts i mines, turons...

Parc de la Serralada Litoral. Història i itineraris

Adrià Triquell i Salomé
Barcelona: Editorial Piolet, 2012

Un mapa nou del Prepirineu

El Pedraforca, les serres del Cadí, Ensija, Verd, etc., les millors 40 rutes de l'Alt Berguedà.

El Prepirineu a peu. Gósol - Saldes. Alt Berguedà

Barcelona: Editorial Piolet, 2012

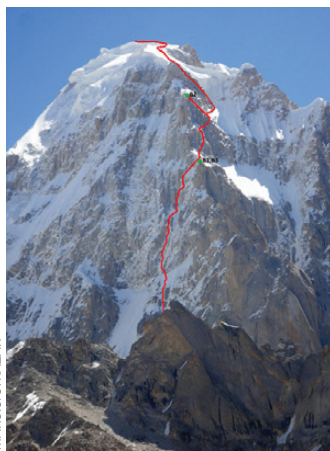
KARAKORAM

CHARAKUSA VALLEY

K7 Oest (6.858 m)

Nova via

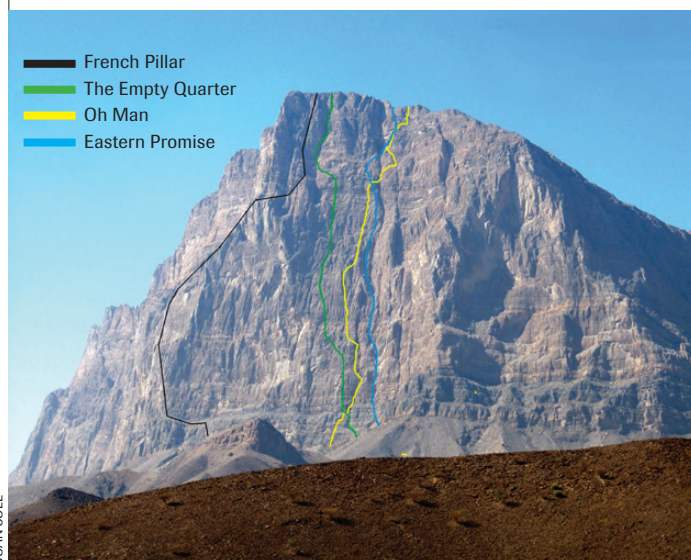
Els alpinistes eslovens Nejc Marcic i Luka Strazar porten a terme una gran ascensió amb la primera escalada de la cara NO del K7. Aquests joves alpinistes, de 23 i 26 anys, resolen el problema d'una sola envestida i en només tres dies, del 6 al 9 de setembre de 2011. **Dreamers Of Golden Caves** (VI.A2.M5 / 1.600 m de recorregut).

MARCIC/STRAZAR

Dreamers of Golden Caves al K7.

Cara est del Jebel Misht.

JOAN SOLÉ

BALTORO

G1 (Hidden Peak) (8.068 m)

Hivernal

A principis de març una expedició polonesa aconsegueix la primera hivernal del Hidden Peak. Cim per Adam Bielecki i Janusz Golab, seguint la **via Japonesa** del vessant NO. L'atac final el llancen des d'un camp III situat a 7.040 m, en què necessiten més de vuit hores de progressió suportant temperatures extremes i vent fort. Realment soferta aquesta gent, dels onze vuitmils assolits fins ara dins l'estació freda, nou ho han estat per polonesos.

El mateix dia, en el vessant sud de la muntanya, es donen per desapareguts tres membres d'una altra expedició amb el mateix objectiu. Es tracta de l'austríac Gerfried Göschl, el pakistanès Nisar Hussain i el suís Cedric Hahlen. L'últim cop que van ser vistos estaven a 250 m del cim.

PENÍNSULA D'ARÀBIA

MUNTANYES D'AL-HAGAR

Jebel Misht (2.090 m)

Noves vies

El **French Pillar**, la gegantina proa del vessant SE del Jebel Misht, ha estat l'objectiu inicial d'un grup de catalans amb l'original idea de visitar aquestes parets de l'extrem est de la península d'Aràbia. Eduard Sánchez,

Araceli Segarra, Miquel Sánchez i Joan Solé, repartits en dues cordades, aconsegueixen superar els 1.000 m de desnivell en una sola jornada. Itinerari parcialment equipat i dificultats de fins a 6b⁺. El dia 14 de gener, tres dies després, una vegada recuperats de l'esforç, l'Eduard i en Joan obren **Oh Man**, via que graduen de 5.10 i deixen neta. Aquest nou itinerari, també de 1.000 m de desnivell, es desenvolupa a la cara est, entre les britàniques **The Empty Quarter** i **Eastern Promise**. Només 12 hores d'ascensió.

La cordada de l'Araceli i en Miquel també deixen la seva empremta a la cara est, per un marcat esperó de força més a la dreta, en una part anomenada **Òrgans**. La seva via l'anomenen **Diversión Ahead**, sembla que es porten els noms de via en anglès per aquestes contrades... Uns 450 m de desnivell, dificultats de 5.10, 9 hores d'escalada i la mateixa austeritat pròpia d'aquests temps de crisi a l'hora de deixar ferralla.

PIRINEUS

ARIEJA

Malh de Bolard (2.752 m)

Nova via

L'Arieja és terreny de muntanyes serioses, almenys a l'hivern, amb relleu escarpat, accessos llargs, poca informació... Segurament no són els Pirineus més difícils, però sí els més inexplorats, fet que de retruc els fa difícils. Enmig d'aquest paradís, el Bolard i el seu gran vessant NE, on Jaume Llanes i Joan Jover, després d'un intent solitari del segon per Nadal, hi tracen un nou itinerari. L'ascensió en conjunt presenta una considerable envergadura, suma de llargada, dificultat i aïllament. També cal afegir-hi una protecció delicada, amb afloraments de roca poc donats a les fissures i escassetat de glaç. Per sort o per desgràcia, uns cables abandonats que apareixen en dos punts de la part central, lamentables restes del telefèric d'unes antigues mines, poden servir per assegurar-se. Pel que fa a la dificultat, el terreny és presenta en forma de pendents de les d'anar fent entretallades per ressals força drets, especialment

JOAN JOVER

Cara N del Malh de Bolard, amb Esperit Endurance i la via original.

un de situat a mitja paret i en mixt. **Esperit Endurance** (MD / 650 m de desnivell), en homenatge al vaixell de Shackleton i l'essència explosiva que va acompanyar la seva memorable aventura antàrtica.

El punt de partida és el final de la carretera de la vall de l'Òrla, accessible per Saint Giron i Lascoux. Fins al peu de la paret hi ha uns 1.300 m de desnivell, de manera que cal pernocular pel camí. És possible fer-ho a la cabana de Graüllès, però queda molt baixa. És millor muntar un bivac en replà que hi ha a la sortida del bosc (cota 1.500), o en un gran bloc de sota la paret (cota 1.800). El descens

més fàcil és per l'aresta SE i el port d'Òrla, però aquest itinerari no torna per la vall d'accés i implica remuntar si s'ha deixat material de bivac sota la paret. La baixada lògica és per l'aresta nord i coma dels Estagnous, però l'aresta és delicada i molt llarga. De material recomanem 4 cargols, 2 pitons extraplans i alguns tascons i friends. Ascensió feta els dies 21 i 22 de gener 2012.

DUES PÈRDUES DEL MÓN DE LA MUNTANYA

En pocs dies de diferència ens han deixat dos escaladors destacats, un de jove i un de gran, en Pau Escalé i en Raimon Estrems.

En Pau va patir una caiguda mortal al Mur de Gavarnia aquest mes març, quan la columna que superava el va arrossegar en fracturar-se. Nasqué el 1979, comença a escalar en glaç amb 20 anys, i esdevé ràpidament un autèntic virtuós d'aquesta especialitat. En el seu historial, del que podríem anomenar alpinisme tradicional, trobem algunes ascensions de gran nivell, com el corredor nord dels Drus, però el seu terreny predilecte era la dificultat pura en desnivells discrets: cascades, seracs... Escalades extremadament tècniques i exposades. Una tendència nova

que no considera la paret o el cim, però amb un innegable valor esportiu i que alhora comporta una gran domini mental. Ell mateix es definia com «escalador d'estructures fràgils». Els somnis d'en Pau el feien inhumà amb si mateix, però que bonic tanta il·lusió, tanta disciplina i tan coratge.

A l'altra banda del món, la mort d'en Raimon ha estat en un llit, a Lima, on es va instal·lar definitivament amb la seva companya després dels anys d'exili a Anglaterra i Suècia. Li faltava poc per fer els 90. Havia estat membre del GAM del CMB, fundat l'any 1940 i primer grup del nostre país especialitzat en activitats tècniques de muntanya. Va formar part de les primeres generacions d'escaladors catalans, gent que practicaven una escalada també molt

arriescada, sense proclamar-ho, però, ja que no disposaven de gaire mitjans i no podien concebre l'activitat d'una altra manera. Ara alguns fan palès que no utilitzen expansions a les seves vies, com si fos poc menys que obligat utilitzar-ne aleshores no calia especificar-ho perquè no en tenien, d'expansions. Una gran primera seva, junt amb en Casassaies (Haus), va ser la llastra de la Mòmia. Una altra obertura memorable de la mateixa cordada, veritable gesta que no va gaudir mai del reconeixement merescut, va ser la cara nord del Margalida. La poca divulgació de l'acció dels del GAM i l'escassa tasca de documentació d'alpinistes moderns, ha fet que probablement una via més recent la trepitgi.

Novetats pirinenques a Ansabère, Ansó i Midi d'Ossau

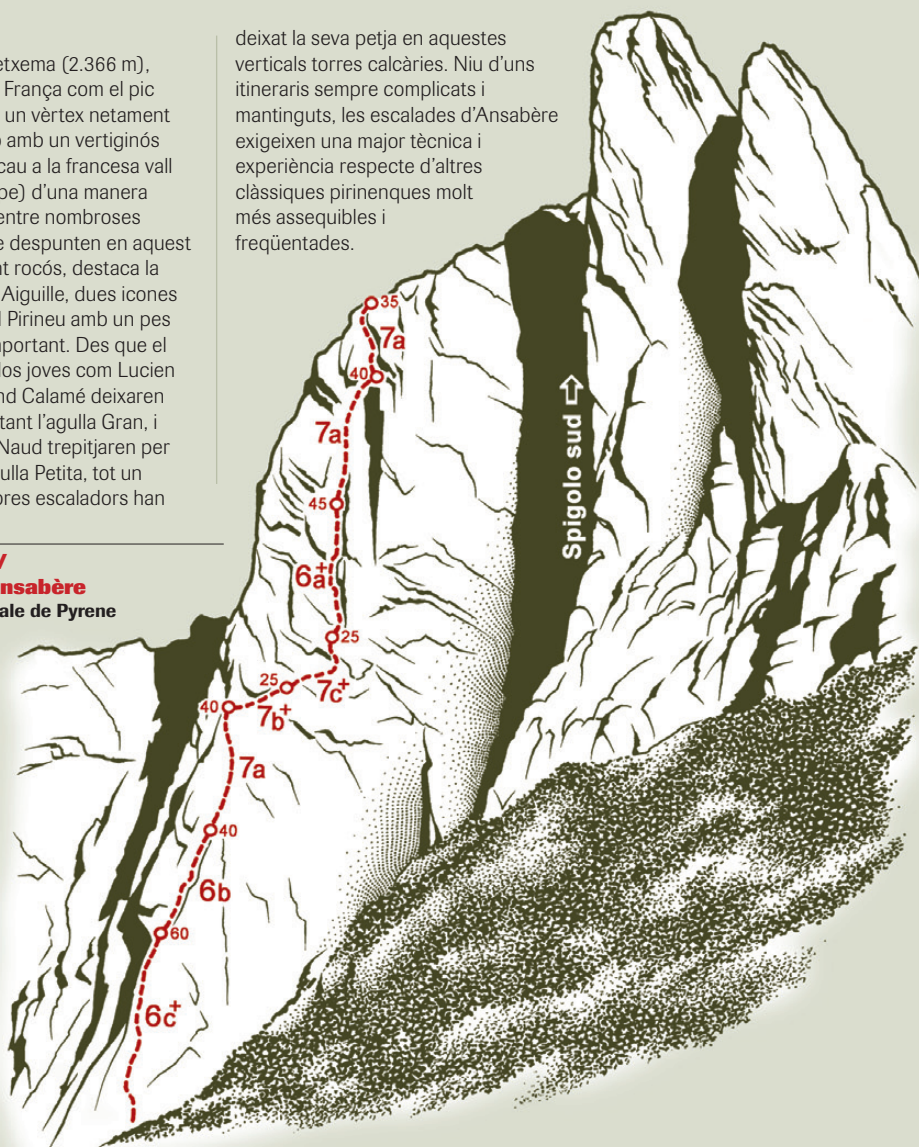
Aprofitem aquest número d'abans de l'estiu per fer una ullada a unes novetats pirinenques en llocs ben coneguts com Ansabère, la vall d'Ansó o el Midi d'Ossau. Es tracta d'unes ascensions ben trobades, obertes des de baix i en lliure, segons els autors, que en algun cas sembla impossible a l'extrem que ha arribat l'escalada, o almenys és el que ens fan creure mediàticament. El que és segur és que la frontera del setè grau ja fa temps que s'ha esmicolat, i a hores d'ara ja és habitual trobar vies d'aquesta dificultat i més obertes des de sota en gran part de les parets més rellevants. Fins i tot els més agosarats trien l'inversemblant per puntuar més alt davant d'un corrent cada cop més preparat i ambiciós, sempre al límit de les possibilitats. La comunió del grau amb l'esperit alpinístic representa, però, una línia sostenible sols a l'abast d'una minoria ben entrenada i capaç de suportar les dures exigències de l'alta muntanya. Així doncs, uns escaladors bascos enfilen una nova etapa deixant clar el seu brillant nivell, ètica i estil, enfront d'unes parets com la ferma Torre de Marboré o la Petite Aiguille d'Ansabère, en la qual ens fixarem per fer-nos una lleugera idea d'aquest incombustible personal sense limitacions, fins i tot de calendari.

ANSABÈRE

El cim del Petretxema (2.366 m), més conegut a França com el pic d'Ansabère, és un vèrtex netament aragonès, però amb un vertiginós vessant E que cau a la francesa vall de Lascun (Aspe) d'una manera sorprenent. D'entre nombroses formacions que despunten en aquest singular conjunt rocós, destaca la Gran i la Petite Aiguille, dues icones de l'escalada al Pirineu amb un pes històric molt important. Des que el juny del 1923 dos joves com Lucien Carrive i Armand Calamé deixaren la vida conquistant l'agulla Gran, i el 1926 Lacq i Naud trepitjaren per primer cop l'agulla Petite, tot un recital de cèlebres escaladors han

deixat la seva petja en aquestes verticals torres calcàries. Niu d'uns itineraris sempre complicats i mantinguts, les escalades d'Ansabère exigeixen una major tècnica i experiència respecte d'altres clàssiques pirinenques molt més assequibles i freqüentades.

**ANSABÈRE /
Petit pic d'Ansabère**
Via La Cathedrale de Pyrene
(330 m 7c⁺)

Sens dubte, el més famós d'Ansabère és l'**Spigolo Sud** de Raymond Despiaud a l'agulla Petita (67), una via capital de l'escalada del tot imprescindible per qualsevol ànima escaladora que se senti atreta per una de les línies més estètiques que ens regala el Pirineu. Un traçat envejable malgrat les 42 expansions originals, on el temps hi ha afegit una sortida directa en el transcurs d'un primer reequipament (Erick Boileau i companys), i un itinerari paral·lel anomenat **Zutopistes** de Christian Ravier i Jean-Louis Goutier el setembre de 1997 arrodonint la jugada. A finals del 2011 s'hi suma una nova via batejada com **Borrokan Aske** (19-11-11), oberta pels

bascos Ekaitz Maiz i Asier Luke, que representa una gala de l'escalada esportiva portada al perfil més atrevit d'aquesta agulla, i amb un grau més que destacable. Segons els autors, l'itinerari ha quedat pràcticament equipat amb parabolts de 10 m/m, arranjat per rapelar i encadenat posteriorment en lliure fins a 8a. Cal portar unes 12 cintes exprés i 4 bagues llargues útils per assegurar-se en el tram que coincideix amb la via **Zutopistes** (L4). Possibilitat d'emprar aliens i friends en el recorregut; és aconsellable dur una corda de 60 m per escalar i un cordino auxiliar per tragar el pes.

El petit pic d'Ansabère, sempre eclipsat per la Petite Aiguille, presenta

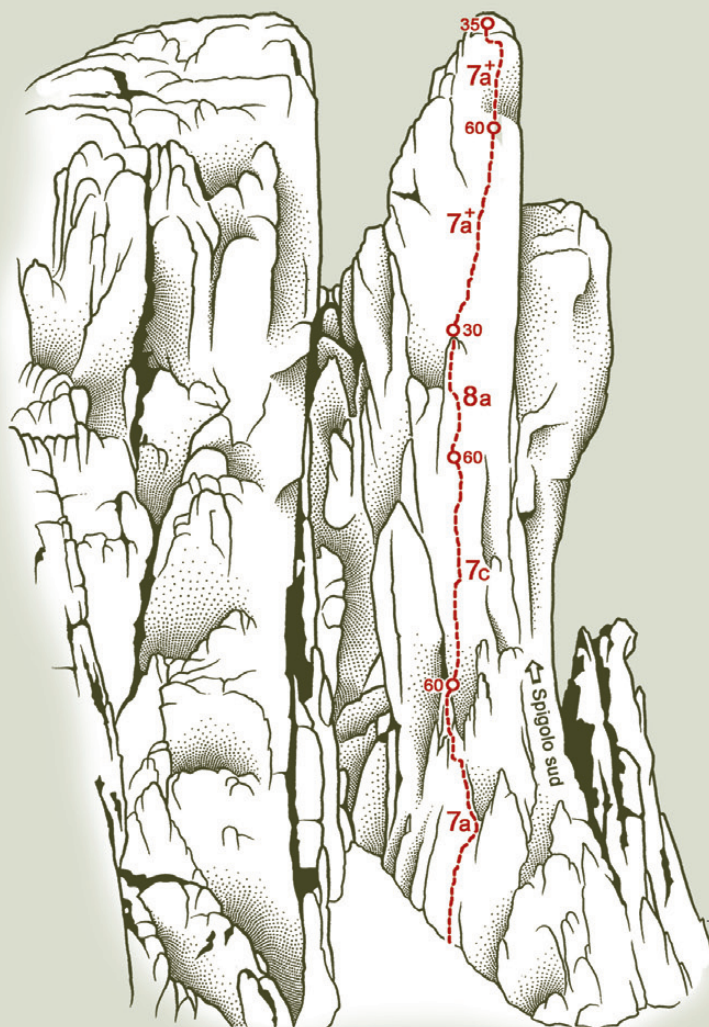

ARMAND BALLART

Petit pic i agulla petita d'Ansabère

unes escalades prou definides sobre un rocam generalment bo, on destaca la línia de la **Lou Becketts** del 75 pel cantell SE. L'any 1983 s'obre la via **Sorgitxulo** i es descobreixen les plaques del marge dret de l'esperó, que resulta una ascensió diferent de la resta, i més des que es va alliberar l'agost de 1989 pels assidus Christian Ravier i Laurent Sarthe. L'any passat, J. Pierre Rio i Gérard Traille inauguren a la dreta d'aquesta la via **Cathedrale de Pyrene** (25-5-11), una escalada molt variada semiequipada amb parabolts que, malgrat la roca discreta del les dues primeres tirades, gaudeix d'un rocam excel·lent a la resta i uns llargs força homogenis. Cal esmentar l'existència d'una curiosa gruta per sobre la R5, que se supera escalant per l'interior o per l'exterior segons la mullena. Reunions muntades amb possibilitat de baixar mitjançant tres ràpels des de la R6 directes a la tartera. Cal dur cordes de 60 m, unes 10 cintes exprés, un joc complet de friends i un frontal per si volem visitar l'interior de la cova. Les acotacions de L4 i L5 són provisionals i pendents de confirmar. Dificultat màxima obligada de 6b⁺.

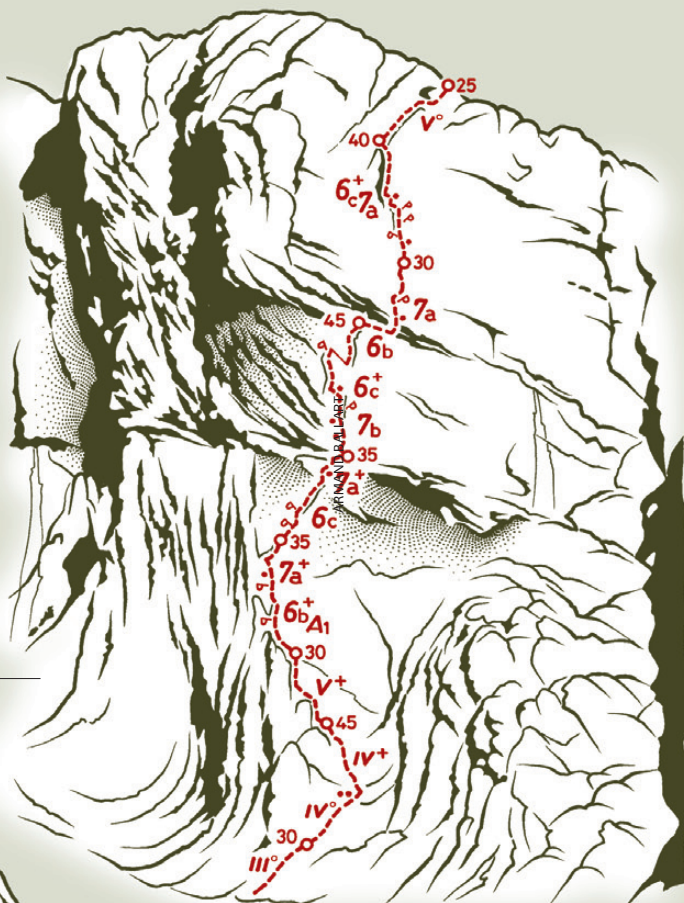
ANSABÈRE /
Petite Aiguille d'Ansabère
Via Borrokan Aske
(240 m 8a)

VALL D'ANSÓ

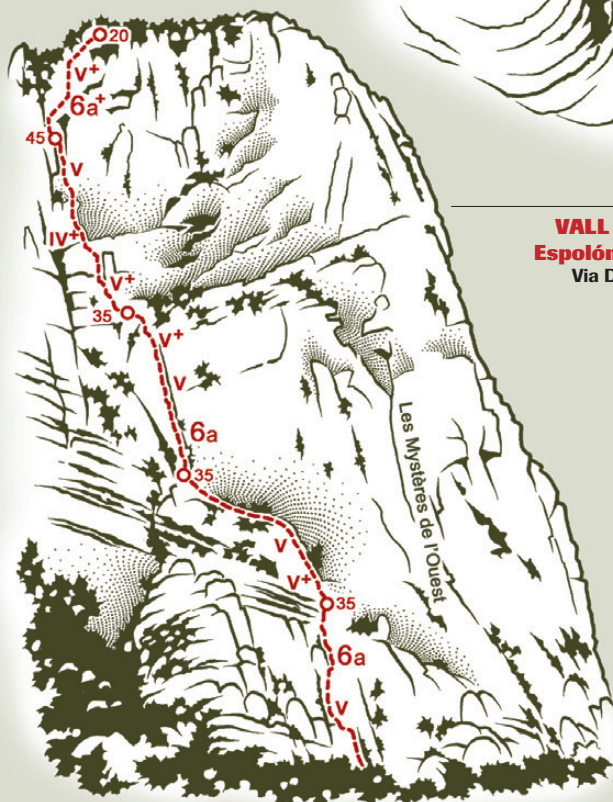
Al majestuós cercle rocós de la Peña Ezkaurri, Mikel Zabalza, Unai Mendia i Manu Córdoba realitzen **El Peso de la Conciencia** (23-9-11), un dels itineraris més exigents de la vall d'Ansó, estratègicament obert al frontó situat immediatament a l'esquerra del Gran Pitón. Es tracta d'una escalada poc equipada en conjunt, on solament hi trobarem 7 parabolts i alguns claus en tirades, en què seran indispensables el joc de tascons, un ganxo, aliens i un joc de camalots fins al nº4. A partir de la R2 la via és molt mantinguda sobre roca generalment monolítica, que amb l'altura guanya prou ambient enllaçant les escasses fissures escampades pel gran mur. Amb l'ajuda d'un ganxo podrem trampejar algun pas de 7è obligat, destacant que per arribar a la R5 cal fer un petit pèndol des d'un pitó per atansar una petita cornisa al peu

VALL D'ANSÓ / Peña Ezkaurri Via El Peso de la Conciencia (300 m 7b)

d'una fissura que condueix al relleu. Dificultat màxima obligada de 6c⁺. L'aproximació consisteix en agafar el camí principal (GR) que surt del coll de Argibiela per pujar a la Peña Ezkaurri i, transcorreguts aproximadament uns 12 min de marxa, ens desviem a mà esquerra (fita) per un corriol transversal que duu a l'inici de la via Esmínu. Cal davallar següentment uns 50 m des d'una petita bretxa i continuar per una tartera en fort pendent fins a la base de la muralla (1 h llarga). Descens resseguint la cresta fins el cim principal i baixant per l'itinerari normal de pujada. A l'entrada del congost del Paso de la Forca, observarem a l'esquerra el primer contrafort de la paret anomenat **Espolón del Paso**, per on discorre el primer itinerari de la vall i el més pròxim a la carretera. Inaugurat en el 2006 amb la via **Les Mystères de l'Ouest** que sorteja un flamant mur a

VALL D'ANSÓ / Espolón del Paso Via Directa Ansó (170 m 6a⁺)

la dreta, ara tenim una nova i més assequible opció a l'esquerra d'aquest, anomenada **Directa Ansó** (27-8-11), oberta per Bernat Jover i Noël Alonso. Evident traçat en fissures i diedres poc equipats, amb totes les facilitats d'amanir-lo a base de friends de totes les talles, sempre amb roca de qualitat i ombra tota la tarda. Cal dur els aliens, un bon joc de camalots fins al nº4 repetint del 0,5 al nº3; cordinos i maillons per si volem baixar per l'itinerari. Reunions equipades. Aproximació des de l'asfalt en poc més de 20 min, i descens rapelant per la via (recomanable), o bé caminant pel darrere fins a trobar la pista de la borda del Arau que duu a la carretera (1 h llarga).

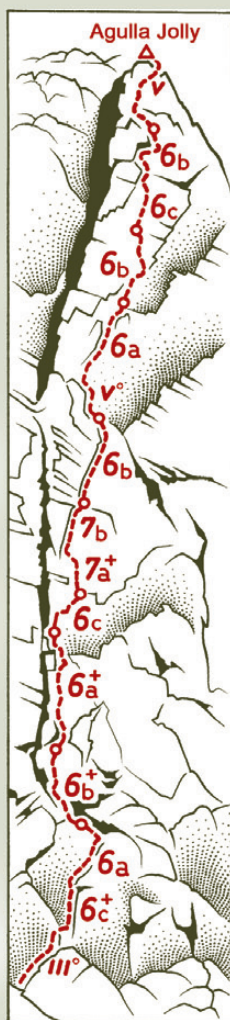

ARMAND BALLART

Peña Ezkaurri. Gran Pitón.

MIDI D'OSSAU /
Muraille de Pombie
Via Caramba
(400 m 7b)

MIDI D'OSSAU

Els més assidus a la Muraille de Pombie van encaixant puntualment noves línies amortitzant un pany de paret de bones proporcions, on fins ara sols despuntaven els traçats més clàssics i definits. Coneixent bé la contrada i amb un bon nivell s'hi poden estrenar bones vies com la **Caramba** (3-9-09), oberta en sols dues jornades per Martin Elias, Christian Xavier i Vincent Seger, resseguint les múltiples possibilitats d'un rocam sempre compacte i combregant amb un acurat estil renyit amb l'expansió. Així doncs, aquest nou itinerari representa una exigent escalada d'uns 400 m de recorregut, on trobarem els pitons necessaris per repetir-la amb tan sols els tascons, els aliens i un joc de camalots fins al nº3,5 repetint del 0,5 al nº2. Situada tot just a l'esquerra de la **Passagers clandestins**, creua la via SE clàssica al nivell de la R1, i continua paral·lela a la dreta de la canal xemeneia de la via **Jolly** fins que culmina en l'Aiguillette Jolly després de 10 tirades en lliure non-expansion, incloses les reunions, i amb una dificultat mitjana de 6b. Destaca el L5 com el més extrem i alhora el més pitonat del repertori (6c obligat). Descens per l'entretenguda i exposada **via de les Vires**, o bé rapelant per la via dels **Surploms** mitjançant 7 ràpels de 50/55 m (recomanable).

El sot de la Rabassa, des de Santa Susanna

Santa Susanna és un petit municipi del Maresme, de poc més de 12 km², situat entre les poblacions de Pineda i Malgrat, que es reparteix entre el mar i la muntanya. Des del punt de vista excursionista, la part nord-oest del seu territori, es troba sota la influència dels contraforts del Montnegre. Són serres de poca altitud separades per valls frondoses, com és el cas del sot de la Rabassa. Aquest torrent, que més avall rep el nom de *riera de Santa Susanna*, s'endinsa a la muntanya fins al límit del municipi.

Remuntant el sot de la Rabassa, a través d'una vall frondosa.

Itinerari

— Plaça Illota

— Can Piteu

— Camí de Miralles

— Collet de Faraó

— Sot de la Rabassa

Del nucli de població que s'estén més a prop del litoral, cal destacar la gran quantitat de torres de guaita, construïdes entre els segles ^{xvi} i ^{xvii} i que servien per alertar els habitants de la proximitat dels pirates. També cal fer esment de l'anomenada paret del Ratés. Es tracta d'una construcció, de la qual encara se'n conserva un bon tros al costat de la carretera que duu a la plaça Illota, d'un sistema

de conducció d'aigua de més de dos quilòmetres, que distribuïa aquest element a diverses cases i fonts de la contrada. La paret sustentava una canonada de ceràmica amb un mínim desnivell. Un seguit de pous, que actuaven com a vasos comunicants, permetien salvar camins i rieres.

0:00 h Situats a la plaça Illota, cal seguir la pista cimentada que penetra en el sot de la Rabassa. Aquest espai, ocupat per un interessant bosc, aixopluga una capella de nova construcció. Es tracta de la dedicada a Sant Isidre, que a causa de les obres de l'autopista C-32, va ser traslladada fins a aquest indret. El nou edifici, circular és d'estil molt simple i gairebé es mimetitzava amb l'entorn. Als voltants d'aquesta capella s'hi celebra un dinar el

diumenge següent al 15 de maig, dia de la commemoració del sant. Un pas soterrat sota l'autopista i barrat per una porta metàl·lica dóna accés al recentment inaugurat Museu de la Pagesia. A l'altre costat de la pista, algunes antigues cases de pagès s'han reconvertit en activitats turístiques. Aquest és el cas de Can Rosich, un mas d'abans del 1776, amb conreu d'horta i cria de bestiar, que ofereix allotjament i bons àpats (www.canrosich.com).

0:05 h S'acaba el ciment del camí a la porta de can Clavell. Cal continuar pel camí de terra, creuar la riera de Santa Susanna i seguir amunt passant pel costat de masies com les de can Jordà, can Toni Cases o can Piteu.

0:30 h Després de creuar diverses vegades el sot de la Rabassa, nom que pren aquí la riera de Santa Susanna, s'arriba a un desviament de camins. De dret es va seguint el torrent fins a la seva capçalera, i passant el collet de Faraó s'arribaria a Tordera. Cal agafar el camí de la dreta. Aquest s'enfila fort durant els primers metres; una mica més endavant se suavitza. Es tracta d'una vella pista, poc transitada, ja que hi han començat a créixer arbres al mig.

0:50 h La pista es va difuminant mentre s'endinsa en un rierol i canvia de marge. En creuar aquesta riera, una mica més amunt, sembla que hi ha una font: la font del Barder, que no va ser localitzada, potser per la vegetació espessa o per la secada d'aquest hivern. De nou al camí anterior, cal anar pujant. Aquest tram és ombrívol i duu fins a la carena de la serra del Canyadell.

1:15 h Seguint aquest camí s'arriba al capdamunt de la serra de Miralles. Una àmplia pista segueix aquesta carena. A la dreta es pot anar fins al turó Gros de Miralles (345 m), punt més elevat del municipi de Santa Susanna. A l'esquerra, la ruta porta fins al coll de la Roca de la Guilla.

1:35 h Es deixa el coll pel camí, que baixa en fort pendent, en direcció est. En arribar a la primera corba a la dreta, a l'esquerra surt una pista que va de pla per una petita carena. Sense deixar aquest camí, es va perdent altitud tot acostant-se al fons de la

ALFRED MONTSERRAT

vall que forma el sot de la Rabassa. A partir d'aquí es comença a advertir la gran frondositat del paratge, que s'estén per la part ombrívola de la serra de la Crestada.

2:15 h La ruta va seguint el rieral remuntant-lo pel seu marge esquerre. El camí és bastant planer fins a arribar a travessar el torrent. En aquest mateix punt, cap a la dreta surt una pista que supera el collet de Faraó i es dirigeix cap a Tordera i a Sant Miquel de Vallmanya. Si es continua per la pista en què caminàvem, es pot anar a Pineda de Mar o tornar a Santa Susanna fent una àmplia marrada. Cal seguir el corriol que surt a l'esquerra i que s'enfonsa en el tàlveg del sot de la Rabassa. En pocs minuts es desemboca en una altra pista que va paral·lela al curs d'aigua. Val la pena observar la profusió d'espècies vegetals.

2:40 h El camí creua diverses vegades el torrent, sec en la seva part més alta, però que aviat comença a portar aigua que es filtra del subsòl. Després d'una pujada suau s'arriba a la intersecció de camins on abans s'havia seguit a la dreta per arribar a la carena de la serra de Miralles. Ara cal continuar avall. Seguint aquest camí arribarem de nou a la plaça Illota.

ALBERT MARTÍNEZ

3:10 h Plaça Illota i capella de Sant Isidre.

Temps de camí

3 h 10 min

Desnivell

180 m

Dificultat

Baixa

Cartografia

Maresme.

Mapa ICC. Escala 1:50.000

El Museu de la Pagesia de Santa Susanna

El municipi de Santa Susanna ha obert recentment un museu dedicat a la pagesia, concretament a la masia Can Cases del Racó, per retre homenatge als orígens agrícoles de la vila.

Un dels apartats que es poden observar en aquest curiós museu és l'evolució de l'activitat agrícola al llarg de la història de l'Alt Maresme.

Es tracta, per tant, d'un espai de divulgació sobre el món rural i la vida a pagès. Un tomb per la vida dels pagesos, a través de la seva activitat marcada per les estacions de l'any i l'evolució de l'agricultura.

El museu disposa de dues plantes, amb una excel·lent recreació dels espais, que representen els aspectes més cabdals de la pagesia catalana del Maresme. S'hi pot veure

un audiovisual que fa un repàs a l'evolució de la vida rural. La resta de sales estan dedicades a mostrar els productes de conreu, els estris del camp i també fragments de la mateixa vida pagesívola. Les parets del museu estan decorades amb frases d'escriptors tan il·lustres com Josep Pla, que comenten aspectes del camp i els pagesos.

Entre el mar i la muntanya

Entre el mar i la muntanya, Santa Susanna posseeix un entorn natural de primera magnitud, gràcies, en part, a l'existència del parc natural del Montnegre-Corredor. Això permet que es puguin dur a terme diverses activitats relacionades amb la muntanya (senderisme, centre de BTT), però també d'activitats marítimes a la base nàutica, com el caiac de mar o el catamarà.

(www.nauticastasusanna.com)

Recreació de la vida pagesívola en una de les sales del nou museu de Can Cases del Racó.

FERRAN ALEXANDRI

CURSES DE MUNTANYA

LIV Ral·li d'esquí de muntanya del CEC

El diumenge 15 d'abril es va celebrar la 54a edició del Ral·li d'esquí de muntanya del CEC. Des del principi, els organitzadors van veure

clar que s'havia de traçar un itinerari alternatiu per dos motius: la baixa innivació de la vall de Conangles i les previsions de nevada intensa a la zona durant la matinada de dissabte a diumenge. Aquests dos motius podien fer l'itinerari previst perillós, tant per corredors com per a la mateixa organització.

El dissabte, aprofitant que l'estació d'esquí ja estava tancada, es va traçar un itinerari per la zona de Baqueira i Bacivers. El recorregut proposat partia de la cota 1.500 de l'estació. Una primera pujada fins al cap de Baqueira, tot ascendint una curta canal situada a la dreta del tub Nere, que es va assegurar amb cordes fixes. El descens per la pista Arias i el forapista Passarell fins als plans de l'Orri i d'aquí l'ascensió al Tuc de Bacivers pel bosc i la carena. El descens

per la pala central fins a la pista de la Reina i d'aquí fins a la cota 1.500. En total 1.750 m de desnivell positiu i un recorregut al voltant dels 16,5 km.

La nit de dissabte a diumenge es van complir tant les previsions de neu com les meteorològiques: van caure entre 15 i 40 cm de neu recent a tot el recorregut. La matinada de diumenge, l'itinerari es va tornar a traçar totalment, i a les nou del matí es va donar la sortida a la cursa. Es va anular el descens pel Passarell per la gran quantitat de neu acumulada.

Antoni Massagué Palau
Director Ral·li CEC

ROGER ROVIRA

ROGER ROVIRA

CLASSIFICACIÓ

La classificació sencera i totes les fotos del ral·li a: <http://revistamuntanya.wordpress.com>

POSICIÓ	CORREDOR	CENTRE	CATEGORIA	TEMPS
1	Pere Plana Subirana	Ski Club Camprodon	Sèniors	2h 22' 41"
1	Jaume Guàrdia Cros	Ski Club Camprodon	Sèniors	2h 22' 41"
2	Frank Asserquet	Cauterets	Sèniors	2h 22' 41"
2	Wilfrid Jumere	Campan tourmalet	Veterans	2h 22' 41"
3	Xavi Areny Bernabé	Ascensors principat	Sèniors	2h 22' 45"
3	Jordi Solé Fernández	CPA	Sèniors	2h 22' 45"

CURSES DE MUNTANYA

IV Cursa de la Lluna CEC – Vall de Núria

El dissabte 10 de març a la nit es va celebrar la quarta edició de la Cursa de la Lluna, una cursa popular nocturna d'esquí de muntanya al cim del Puigmal.

Un total de més de 200 inscrits entre esquiadors i raquetistes van pujar a l'estació de muntanya de Vall de Núria per participar en la quarta edició de la Cursa de la Lluna. Com ja és habitual en aquesta competició, el CEC va incorporar una marxa de raquetes fins al cim del Puigmal per als participants amb més nivell tècnic que, finalment, a causa de les males condicions de la neu, va finalitzar al pluviòmetre del Puigmal (2.400 m).

A les 17 h es va iniciar la marxa de raquetes amb gairebé 100 participants acompanyats pels guies de Núria, que van escollir un recorregut diferent al de la cursa d'esquí, i que finalitzà al pluviòmetre del Puigmal, des d'on van poder seguir de ben a prop la cursa d'esquí i retornar amb la lluna plena.

Amb puntualitat i amb uns corredors molt motivats, a les 19 h es va donar la sortida a la cursa d'esquí que, com cada any, passava pel forat de l'Embut fins arribar al cim del Puigmal. L'estat de la neu a les pales finals abans del cim i el fort vent, van obligar a neutralitzar l'arribada i al mateix temps posaren a prova els més experimentats.

Els guanyadors en categoria masculina absoluta van ser: Xavier Sadurní, amb un temps de 50 minuts,

seguit de Xavier Freixenet, amb 50 minuts i de Pere Plana, amb 52 minuts. Cal destacar l'excel·lent temps assolit per la primera classificada en la categoria femenina, Anna Comet, a només 12 minuts del primer classificat, amb 1 h 02 min, seguida de Maribel Morillas amb 1 h 14 min, i en tercera posició, i ja amb l'arribada neutralitzada, Marina Villanueva.

La cursa va acabar amb el lliurament de premis i un sorteig de material subvencionat pels col·laboradors, acompanyat de bona música a càrrec d'un conjunt de la vall.

<http://cursalluna.cec.cat>

PEP HUBACH

Tailàndia

Estiu 2012

Una àmplia gamma de tours eco-sostenibles i vacances d'aventura en una de les destinacions exòtiques més atractives del planeta.

Trekkings, passejos en elefant, descens en bassa de bambú o caiac al riu, cuina local o un creuer per la Tailàndia rural, són algunes de les activitats dels nostres itineraris.

* Consulteu condicions especials, promocions i altres viatges a les nostres oficines.

8*
DESCOMpte
SOCIS CEC

Thai Explorer 10 dies
des de **1.313 €**

Mosaic Thai 13 dies
des de **1.470 €**

**Tribus del Nord
i Creuer** 14 dies
des de **1.700 €**

CINEMA DE MUNTANYA

Cicle de cinema de muntanya i de viatges a Andorra

El Cicle de cinema de muntanya i de viatges celebrat a Andorra durant els mesos de febrer i març va reunir 900 espectadors en les sis sessions programades entre els comuns de la Massana i Ordino, en

Ascensió al Muztagh-ata (7.546 m)

ORDINO AD

col·laboració amb la Fundació Muntanyencs per l'Himàlaia.

La visita dels germans Pou, els escaladors bascos Iker i Eneko, va ser la sessió més concorreguda, que va tenir lloc a l'Auditori. La proesa que David Fusté recull a *Alt Urgell en un dia* va ser la segona pel·lícula més vista del cicle amb 165 espectadors que van seguir l'escalada de sis parets (1.800 m) en 13 hores. L'ascensió al cim Muztagh-ata (7.546 m), a la serralada de Kunlun, a l'oest de la Xina, encapçalada per Andreu Ferrer, juntament amb Raquel Mirabent i Robert Massana, va tenir també molta audiència. I en quart lloc, se situa l'experiència en solitari de l'escaladora catalana Silvia Vidal que va posar punt i final al cicle amb el documental *Via naufragi*. Com a novetat d'enguany, cal destacar el do-

ORDINO AD

Sistema Manolo Caracol, Peñarrubia (Picos de Europa)

cumental sobre la incursió al sistema espeleològic de Peñarrubia (Picos de Europa), a càrrec de l'Espeleo Club Sabadell, que van inaugurar el cicle amb una disciplina que mai s'havia tractat en aquest cicle.

Parlem amb Mari Soto, responsable de la programació del Cicle

¿Què és la Fundació de Muntanyencs per l'Himàlaia i quins objectius té?

«Muntanyencs per l'Himàlaia» és una fundació privada sense connotació religiosa o política i sense ànim de lucre, formada per muntanyencs solidaris amb els nens de les muntanyes del Nepal, el Pakistan, el Tibet, l'Índia i Bhutan. La fundació creu que l'educació bàsica és la millor garantia per generar progrés econòmic, social, cultural i polític en aquesta zona. Els fons de la fundació es destinen a finançar el desenvolupament de projectes relacionats amb l'educació elemental.

¿Quantes edicions s'han fet ja del Cicle de cinema de muntanya a Andorra? Explica'ns una mica el concepte, la trajectòria i la difusió. Ordino fa 16 anys que organitza el cicle de cinema que va començar l'any 1997 com a «Cinema a la fresca». I des de fa quatre anys es fa conjuntament amb el Comú de la Massana, moment en què s'incorpo-

ra la secció de viatges. La parròquia d'Ordino sempre ha estat molt lligada a la natura i els esports *outdoor* per la seva ubicació i el seu entorn més immediat. El cicle respon a la voluntat d'oferir visions en primera persona de professionals del món de l'alpinisme i l'escalada, que puguin compartir amb el públic la seva experiència.

¿Què destacaries d'aquesta edició?

Per primera vegada, hem programat una projecció al voltant de l'espeleologia, que va inaugurar el cicle amb l'Espeleo Club Sabadell, i que sorprenentment tot i que a Andorra no n'hi ha cap club, va tenir força assistència de públic. Destacaríem també la presència dels germans Pou amb motiu del dia internacional de les muntanyes, que per nosaltres és com una *première* del festival.

L'exploració subterrània al sistema M. Caracol comporta també una investigació científica. ¿Com valoreu aquesta activitat, allunyada de la

competició i dels viatges de natura?

Ens ofereix una nova perspectiva per a futures edicions, ja que ens interessa la relació i experiències que es viuen a la muntanya sense haver de limitar-nos a l'alpinisme o l'escalada, tot i que concentren la majoria de sessions. Per exemple, en aquesta edició vam poder veure l'ascensió al cim del Muztagh-ata, en què els protagonistes descendien amb esquís de muntanya. Pel que fa a la secció de viatges, hem ofert un vessant més antropològic en conèixer els esquimals de Canadà i Grenlàndia amb un viatge al paral·lel 81 també vam fer un recorregut amb la família Allcard, amb travesses per deserts i oceans.

¿Quin ha estat el resultat del festival?

Fem un balanç molt positiu, quant a nombre d'espectadors i la qualitat dels documents que s'han projectat. Hem assolit gairebé un miler d'espectadors en les set sessions que s'han programat en els mesos de febrer i març. El més important per a nosaltres és que comptem amb un públic fidel i participatiu.

NOTÍCIES CEC

SALEWA i el Centre Excursionista de Catalunya firmen un acord de col·laboració

Salewa, líder mundial en roba i material per a esports de muntanya, ha signat un acord de col·laboració amb el Centre Excursionista de Catalunya per als propers tres anys amb l'objectiu de donar suport i promoure la pràctica dels esports de muntanya en tots els nivells. La col·laboració es basa principalment en el patrocini del personal tècnic de l'Escola de Muntanya i la Companyia de Guies del CEC, que reporta a Salewa un benefici en termes d'imatge de marca. L'acord contempla diverses relacions que es materialitzaran a través d'accions de comunicació i esdeveniments. Així mateix, els socis del CEC podran beneficiar-se de condicions comercials especials a la Salewa Store Barcelona.

Amb més de 136 anys d'història i 5.000 socis, el CEC és una entitat pionera en la promoció d'activitats i esports de muntanya. A través de l'Escola de Muntanya, el Servei de Tecnificació, la Companyia de Guies, els seus equipaments i les seves seccions esportives, el CEC posa a disposició dels seus socis i del públic general la formació, el perfeccionament i la pràctica dels esports de muntanya. Salewa, que compta amb

més de 75 anys d'història, s'ha convertit en líder mundial en la fabricació de tot tipus de material relacionat amb l'*outdoor*, l'alpinisme, l'escalada i el trekking. Actualment, Salewa compta amb 30 botigues pròpies a Europa, inclosa la nova botiga de Barcelona i 80 botigues a l'Àsia, entre les quals destaca la també nova botiga de Kàtmandu (Nepal).

«És una gran satisfacció per a nosaltres que una marca de referència com SALEWA aposti pel nostre centre excursionista. És una marca històrica i de gran prestigi al sector per la seva qualitat tant en roba i calçat com en material, per la qual cosa considero que les nostres

www.salewa.es

ARXIU CEC

Albert Carreras, director general de Salewa, i Sergi Sabaté, gerent del CEC.

sinergies seran molt positives» diu Sergi Sabaté, gerent del CEC. Per la seva part, Albert Carreras, director general de Salewa Ibérica, afirma que «Estem molt orgullosos d'haver tancat aquesta col·laboració amb el CEC. A Salewa sempre ens hem esforçat per mantenir una relació estreta amb les organitzacions i institucions que donen suport a l'esport».

LLIBRERIA
Horitzons

València, 149 - 08011 Barcelona
93 451 30 97

www.llibreriahoritzons.com
info@llibreriahoritzons.com

Llibres de muntanya, natura i viatges.
Mapes, guies, cartografia digital.
GPS, rellotges Suunto, accessoris.
Literatura general, infantil i juvenil.

Et busquem aquell llibre que vols.
T'ajudem a planificar la teva sortida,
viatge o trekking.

Cursos, tallers, audiovisuals i xerrades.

Botiga on line

Raurich

Reflexió breu sobre el quadre *La collada*, signat pel pintor Nicolau Raurich

Les parets del Centre Excursionista de Catalunya són orfes de pintures de paisatge i sembla que aquest gènere pictòric, que es fixa en la natura com a tema i objectiu, hauria d'haver suscitat interès i trobat el seu lloc més adient entre els centenars d'excursionistes que han estat i són membres actius del CEC.

D'altra banda, el mateix interès i amor a la muntanya i la natura dels excursionistes és compartit per una munió de pintors catalans que des de mitjan segle XIX, amb una sensibilitat ben propera al naixement dels centres d'excursions científiques i del desenvolupament de l'amor a la natura, van conviure durant molts anys en el mateix territori geogràfic i cultural.

Certament, no és imaginable fer compatible al mateix temps l'acte de pintar amb el de caminar, sobretot si es tracta d'un curt espai de temps, posem per cas, una jornada, ja que la pintura reclama el seu temps. Tanmateix, alguns artistes excursionistes cèlebres, com Santiago Rusiñol i Alexandre de Riquer, pintors també, ens han deixat notes a la ploma o al llapis en petit format i de factura ràpida que el CEC conserva en el seu fons d'art. També podríem recordar al pintor muralista Miquel Ferrer, també excursionista, de qui el CEC conserva algunes aquarel·les de paisatges nevats.

Però, tornem al començament, si en la col·lecció del CEC, sobretot a partir del seu important increment amb motiu del primer centenari, hi ha paisatges, tractats naturalment amb visió modernitzada, aquestes obres no sovintegen pels espais del CEC. No seria just pensar que els excursionistes no valoren la pintura ni estimen altra visió de la natura que aquella derivada de la pròpia experiència en estar-hi i viure-la. No obstant això, sí que és cert que ràpidament la fotografia va permetre registrar i matisar amb eficàcia, una gran diversitat de llocs, i convé remarcar que el CEC en posseeix una extraordinària col·lecció aportada per l'experiència dels seus socis excursionistes.

Des d'aquests punts de vista, aquesta pintura signada per Nicolau Raurich (Barcelona 1871-1945), seria una mena de rara avis, ja que les notícies biogràfiques de Raurich no el

situen en el món de l'excursionisme, sinó com a pintor viatger pintant les terres pantanoses d'Itàlia, els carrers grisos de París o el paisatge dur de Castella, al costat d'obres fetes a Gavà, els Pirineus i sobretot, a sant Pol de Mar. D'ell diu un bon crític que el va conèixer bé: «Tenia Raurich una visió dramàtica del paisatge, que impressiona, i atrau per la seva força i la seva intensitat, tot i que inclou un cert aire de pessimisme i teatralitat».

La collada és un quadre dur i sobri, lluminós, sense concessions, ni a l'estètica ni al gust. I ara, em pregunto, ¿com ha arribat aquesta pintura solitària al Centre Excursionista de Catalunya?

La collada de Nicolau Raurich (1871-1945). Oli sobre tela (108 x 82 cm) d'un paisatge de Catalunya.

Muntanya

Subscriu-te a

i aprofita l'oferta especial per als nous subscriptors

Estalvi de 2,80 € sobre el preu de venda
Obsequi especial als nous subscriptors
Enviament gratuït

**4 números +
dipòsit d'hidratació
ANTIDOTE 70 oz
Camelbak
13 €**

**Dipòsit
d'hidratació
ANTIDOTE 70 oz
Camelbak**

- Dipòsit fàcil d'obrir i tancar (només 1/5 de volta).
- Fàcil de netejar i omplir.
- Lleuger i poc voluminós.
- Fàcil de col·locar.
- Provist de Quick Link System.
- Valorat en **45 €**.

Contacta 933 152 311

De dilluns a divendres de 9 a 13 i de 16:30 a 21
Per correu electrònic: revista.muntanya@cec.cat

Centre Excursionista de Catalunya
Paradís, 12 – 08002 Barcelona

 FERRINO

2012 OUTDOOR EXPERIENCES

XMT 35 W.T.S.

FLASH 32